

**ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑ
ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

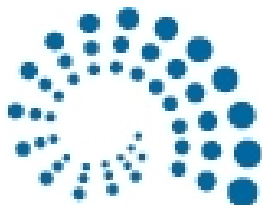
Οι κρίσεις επί θεμάτων πολιτικής και οι προτάσεις που περιέχονται στην παρούσα ανάλυση εκφράζουν τις απόψεις των ερευνητών και δεν αντανακλούν, κατ' ανάγκη, τη γνώμη των μελών ή της Διοίκησης του ΙΟΒΕ.

Η μελέτη εκπονήθηκε από τον Γιώργο Μανιάτη, Επικεφαλής του τμήματος κλαδικών μελετών του ΙΟΒΕ.

Τον συντονισμό της μελέτης είχε ο Νίκος Βέττας, Γενικός Διευθυντής του ΙΟΒΕ και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ευχαριστίες οφείλονται στους Κώστα Βαλάσκα και Αλέξανδρο Μουστάκα για την ερευνητική τους βοήθεια. Κάθε λάθος ή παράλειψη βαρύνει αποκλειστικά τον συγγραφέα.

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη της

ΕΝΩΣΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΤΑΙΡΙΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ

Το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (Ι.Ο.Β.Ε.) είναι ιδιωτικός, μη κερδοσκοπικός, κοινωφελής, ερευνητικός οργανισμός. Ιδρύθηκε το 1975 με δύο σκοπούς: αφενός να προωθεί την επιστημονική έρευνα για τα τρέχοντα και αναδυόμενα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, αφετέρου να παρέχει αντικειμενική πληροφόρηση και να διατυπώνει προτάσεις, οι οποίες είναι χρήσιμες στη διαμόρφωση πολιτικής.

Copyright © 2019 Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Απαγορεύεται η με οιονδήποτε τρόπο ανατύπωση ή μετάφραση οποιουδήποτε μέρους της μελέτης, χωρίς την άδεια του εκδότη.

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)

Τσάμη Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα

Τηλ.: (210 9211200-10), Fax: (210 9228130 & 210 9233977)

E-mail: info@iobe.gr - URL: <http://www.iobe.gr>

Περιεχόμενα

Σύνοψη	7
1 Σκοπός και περιεχόμενα της μελέτης.....	9
2 Βασικά μεγέθη και δείκτες της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα.....	11
2.1 Εξέλιξη παραγωγής ασφαλίσεων	11
2.2 Βαθμός διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης.....	13
2.3 Σύγκριση του μεγέθους της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς με άλλες ευρωπαϊκές αγορές	18
2.4 Παραγωγή ασφαλίσεων ανά κλάδο ασφάλισης	21
2.4.1 ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΖΗΜΙΩΝ.....	21
2.4.2 ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΩΗΣ.....	23
2.5 Παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη της ασφαλιστικής αγοράς	25
2.6 Αριθμός ασφαλιστικών επιχειρήσεων.....	32
2.7 Επενδύσεις.....	34
2.8 Αποζημιώσεις	38
3 Συνεισφορά της ιδιωτικής ασφάλισης στην ελληνική οικονομία και κοινωνία	39
3.1 Εισαγωγή	39
3.2 Παραγωγή, προστιθέμενη αξία και απασχόληση στον κλάδο ασφαλίσεων	40
3.3 Τύποι επιδράσεων της ασφάλισης στην οικονομία και κοινωνία	44
3.3.1 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	45
3.3.2 ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	48
3.4 Συνεισφορά στο ΑΕΠ.....	52
3.4.1 ΆΜΕΣΗ ΚΑΙ ΈΜΜΕΣΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΟ ΑΕΠ	52
3.4.2 ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	53
3.4.3 ΠΡΟΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΟ ΑΕΠ	54
3.5 Συνεισφορά στην απασχόληση	55
3.5.1 ΠΡΟΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	56
3.6 Συνεισφορά στα δημόσια έσοδα.....	58
3.6.1 ΆΜΕΣΗ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΟΔΑ.....	58
3.6.2 ΠΡΟΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΟΔΑ	59
4 Συμπεράσματα.....	60
Βιβλιογραφία.....	63
Παράρτημα	65
Στατιστική ταξινόμηση ιδιωτικής ασφάλισης	65

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 2.1: Παραγωγή ασφαλιστρων στην Ελλάδα, 2005-2018	11
Διάγραμμα 2.2: Ανάλυση ετήσιας μεταβολής παραγωγής ασφαλιστρων ανά κλάδο ασφαλίσης, 2005-2018	12
Διάγραμμα 2.3: Βαθμός διείσδυσης ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα, 2005-2018	13
Διάγραμμα 2.4: Βαθμός διείσδυσης ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα ανά κλάδο ασφαλίσης, 2005-2018	14
Διάγραμμα 2.5: Ασφάλιστρα ως ποσοστό του ΑΕΠ σε επιλεγμένες χώρες, 2017	15
Διάγραμμα 2.6: Μερίδια κλάδων ασφαλίσης σε επιλεγμένες χώρες, 2017	15
Διάγραμμα 2.7: Διείσδυση ιδιωτικής ασφάλισης ζωής και επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη, 2017	16
Διάγραμμα 2.8: Διείσδυση ιδιωτικής ασφάλισης ζημιών και επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη, 2017	17
Διάγραμμα 2.9: Κατά κεφαλή ασφάλιστρα ζωής και ζημιών σε διάφορες χώρες, 2017	18
Διάγραμμα 2.10: Δείκτες προσαρμοσμένων κατά κεφαλή συνολικών ασφαλιστρων σε διάφορες χώρες, 2017	19
Διάγραμμα 2.11: Δείκτες προσαρμοσμένων κατά κεφαλή ασφαλιστρων στους κλάδους ζωής και ζημιών σε διάφορες χώρες, 2017	20
Διάγραμμα 2.12: Ασφάλιστρα κατά ζημιών ανά κλάδο, 2017	22
Διάγραμμα 2.13: Δείκτες προσαρμοσμένων ασφαλιστρων στους κλάδους ζημιών σε διάφορες χώρες, 2017	23
Διάγραμμα 2.14: Ασφάλιστρα ζωής ανά κλάδο, 2017	24
Διάγραμμα 2.15: Αριθμός ασφαλιστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, 2004-2017	32
Διάγραμμα 2.16: Κατανομή ασφαλιστικών επιχειρήσεων με βάση το καθεστώς εγκατάστασης και λειτουργίας, 2017	33
Διάγραμμα 2.17: Συνολικές επενδύσεις ασφαλιστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, 2016 και 2017	34
Διάγραμμα 2.18: Κατανομή Ενεργητικού Ασφαλιστικών Εταιριών, α εξάμηνο 2019	35
Διάγραμμα 2.19: Επενδύσεις ασφαλιστικών επιχειρήσεων προς ΑΕΠ, 2017	36
Διάγραμμα 2.20: Κατανομή συνόλου χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σε χώρες της Ευρώπης, 2017	37
Διάγραμμα 2.21: Αποζημιώσεις ανά κλάδο ασφαλίσης	38
Διάγραμμα 2.22: Κατανομή αποζημιώσεων ανά κλάδο ασφαλίσης	38
Διάγραμμα 3.1: Αξία παραγωγής κλάδου Ασφαλίσεων στην Ελλάδα, 2005-2017	41
Διάγραμμα 3.2: Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κλάδου Ασφαλίσεων, 2008-2017	42
Διάγραμμα 3.3: Απασχόληση στον κλάδο ασφαλίσης, 2012-2017	43
Διάγραμμα 3.4: Αλυσίδα αξίας κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης	46
Διάγραμμα 3.5: Άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις	47
Διάγραμμα 3.6: Δαπάνη Υγείας μέσω εθελοντικών σχημάτων πληρωμής υγειονομικής προστασίας (ιδιωτική ασφάλιση υγείας) στην Ελλάδα	49

Διάγραμμα 3.7: Δαπάνη Υγείας μέσω εθελοντικών σχημάτων πληρωμής υγειονομικής προστάσις (% Συνολικής δαπάνης υγείας, 2016).....	50
Διάγραμμα 3.8: Άμεση και Έμμεση επίδραση της αλυσίδας αξίας της Ιδιωτικής Ασφάλισης στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) και στο ΑΕΠ, 2018	52
Διάγραμμα 3.9: Άμεση και Έμμεση επίδραση προμηθευτών του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης, 2018.....	53
Διάγραμμα 3.10: Συνολική επίδραση της ιδιωτικής ασφάλισης στο ΑΕΠ, 2018	54
Διάγραμμα 3.11: Άμεση και Έμμεση επίδραση της αλυσίδας αξίας της Ιδιωτικής Ασφάλισης στην απασχόληση, 2018.....	55
Διάγραμμα 3.12: Άμεση και Έμμεση επίδραση προμηθευτών του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης στην απασχόληση, 2018	56
Διάγραμμα 3.13: Συνολική επίδραση της ιδιωτικής ασφάλισης στην απασχόληση, 2018.....	57
Διάγραμμα 3.14: Άμεση και Έμμεση επίδραση της αλυσίδας αξίας της ιδιωτικής ασφάλισης στα δημόσια έσοδα, 2018	58
Διάγραμμα 3.15: Συνολική επίδραση ιδιωτικής ασφάλισης στα δημόσια έσοδα, 2018	59

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 2.1: Κατά κεφαλή ΑΕΠ και βαθμός διείσδυσης των ασφαλίσεων ζωής και ζημιών σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, 2017.....	17
Πίνακας 2.2: Παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη της ασφαλιστικής αγοράς	25
Πίνακας 2.3: Φόρος ασφαλιστρών ανά κλάδο ασφάλισης (%)	26
Πίνακας 2.4: Φορολογικοί συντελεστές επί των ασφαλιστρών σε διάφορες χώρες, 2018	27
Πίνακας 3.1: Τύποι επιδράσεων της ιδιωτικής ασφάλισης στην οικονομία.....	44
Πίνακας 3.2: Καταλυτικές επιδράσεις της ιδιωτικής ασφάλισης στην οικονομία και στην κοινωνία.....	45

Σύνοψη

- Η συνολική παραγωγή ασφαλίστρων (σε τρέχουσες τιμές) στην Ελλάδα διαμορφώθηκε το 2018 σε λίγο περισσότερο από €4 δισεκ., μειωμένη κατά 27% συγκριτικά με το 2009.
  - Η παραγωγή ασφαλίστρων κατά Ζημιών (γενικές ασφαλίσεις) μειώθηκε την ίδια περίοδο κατά 29%, φτάνοντας τα €2,17 δισεκ. το 2018.
  - Στις ασφαλίσεις Ζωής, η παραγωγή ασφαλίστρων διαμορφώθηκε το 2018 σε €1,87 δισεκ., μειωμένη κατά 25% έναντι του 2009.
- Η διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα, όπως εκφράζεται από τον λόγο της παραγωγής ασφαλίστρων προς το ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές), διαμορφώθηκε το 2018 σε 2,2% του ΑΕΠ.
- Η απόσταση ως προς τον βαθμό διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης που χωρίζει την Ελλάδα από άλλες χώρες είναι μεγάλη. Τα ασφάλιστρα ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι κατά πολύ χαμηλότερα στην Ελλάδα και στους δύο κλάδους ασφάλισης (Ζημιών και Ζωής).
- Με συνολικό μέγεθος ασφαλιστικής αγοράς που αντιστοιχεί σε κατά κεφαλή ασφάλιστρα ύψους €368 (στοιχεία 2017), η Ελλάδα καταλαμβάνει μία από τις χαμηλότερες θέσεις στην Ευρώπη – η αντίστοιχη μέση τιμή για το σύνολο των ευρωπαϊκών αγορών είναι 5,5 φορές μεγαλύτερη (€2.030/άτομο).
- Μεγαλύτερη απόσταση εντοπίζεται στον βαθμό ανάπτυξης των ασφαλίσεων Ζωής, όπου τα κατά κεφαλή ασφάλιστρα στην Ευρώπη, κατά μέσο όρο, είναι 6,8 φορές μεγαλύτερα σε σύγκριση με την Ελλάδα. Ομοίως, στις ασφαλίσεις κατά Ζημιών τα κατά κεφαλή ασφάλιστρα στην Ευρώπη είναι κατά μέσο όρο 4,3 φορές υψηλότερα έναντι της Ελλάδας.
- Ακόμα και μετά από την απομόνωση των διαφορών στη διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης που μπορεί να αποδοθούν σε διαφορές στο κατά κεφαλή ΑΕΠ σε όρους μονάδων αγοραστικής δύναμης (PPS), η υστέρηση της ελληνικής αγοράς παραμένει σημαντική.
  - Σε όρους προσαρμοσμένων κατά κεφαλή ασφαλίστρων, η ασφαλιστική αγορά κατά Ζημιών στην Ευρώπη έχει κατά μέσο όρο σχεδόν τριπλάσιο μέγεθος συγκριτικά με την ελληνική αγορά.
  - Αντίστοιχα, η αγορά ασφαλίσεων Ζωής είναι κατά μέσο όρο 4,6 φορές μεγαλύτερη.
  - Συνολικά, ο προσαρμοσμένος με βάση το κατά κεφαλή ΑΕΠ βαθμός διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ευρώπη είναι κατά 3,7 φορές μεγαλύτερος συγκριτικά με την Ελλάδα, όταν χωρίς τη διόρθωση για τις εισοδηματικές διαφορές ήταν περίπου 5,5 φορές μεγαλύτερος.
- Εκτός από το επίπεδο του κατά κεφαλή ΑΕΠ, οι διαφορετικοί βαθμοί διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλα ευρωπαϊκά κράτη εξηγούνται από παράγοντες όπως η μη θεσμοθέτηση συμπληρωματικού ρόλου της ιδιωτικής ασφάλισης στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, η έλλειψη εφαρμογής

φορολογικών κινήτρων, οι λιγότερες ρυθμίσεις για υποχρεωτική ασφάλιση σε κλάδους εκτός των οχημάτων, η αντίληψη των πολιτών για το «δίκτυο» προστασίας που οφείλει να παρέχει το ελληνικό κράτος σε περίπτωση συμβάντων που προκαλούν μεγάλες ζημιές και η ελλιπής χρηματοοικονομική εκπαίδευση των πολιτών.

- Οι επενδύσεις των ασφαλιστικών εταιριών που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν σε €13,9 δισεκ. το 2017, αυξημένες κατά 9,7% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος.
- Οι επενδύσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων είναι σημαντικά χαμηλότερες στην Ελλάδα συγκριτικά με άλλες χώρες, ιδιαίτερα στον κλάδο ζωής.
- Το σύνολο των αποζημιώσεων και παροχών των ασφαλιστικών εταιριών στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε €2,25 δισεκ. το 2017 και κατευθύνθηκε κυρίως στον κλάδο ασφαλίσεων ζωής.
- Η ασφάλιση συμβάλει στη σταθερότητα του επιπέδου διαβίωσης των ατόμων, στην επιχειρηματικότητα και ανάπτυξη, στα δημόσια οικονομικά και τις μακροοικονομικές επιδόσεις της οικονομίας.
- Από κοινωνική άποψη, η ασφάλιση συμβάλει στην ενίσχυση της κοινωνικής σταθερότητας, στη διαφύλαξη θέσεων εργασίας στην οικονομία και στην πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων.
- Η συνολική συνεισφορά του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης στην ελληνική οικονομία το 2018 εκτιμάται σε €4,14 δισεκ. ή 2,2% του ΑΕΠ.
- Για κάθε €1 προστιθέμενης αξίας του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης δημιουργούνται συνολικά άλλα €3,6 στην ελληνική οικονομία.
- Η συνολική συμβολή της αλυσίδας αξίας του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης στην απασχόληση εκτιμάται σε 70,9 χιλ. θέσεις εργασίας, Το επίπεδο αυτό ισοδυναμεί με το 1,9% της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα το 2018.
- Κάθε άμεση θέση εργασίας στον κλάδο ιδιωτικής ασφάλισης υποστηρίζει άλλες 8,5 θέσεις εργασίας στην ελληνική οικονομία.
- Η συνολική συνεισφορά του κλάδου της ιδιωτικής ασφάλισης στα δημόσια έσοδα εκτιμάται σε €1,65 δισεκ., αποτελώντας το 2,9% των φορολογικών εσόδων του κράτους.
- Με δεδομένη τη σημαντική συνεισφορά της ιδιωτικής ασφάλισης στην ελληνική οικονομία, αλλά και τον χαμηλό βαθμό διείσδυσης σε σύγκριση με τις πιο αναπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες, θα μπορούσαν να εξεταστούν: η παροχή κινήτρων (φορολογικών και άλλων) για μακροχρόνια αποταμίευση, συντάξεις και υγεία και η εισαγωγή σχημάτων υποχρεωτικών ασφαλίσεων (π.χ. για φυσικές καταστροφές, σεισμούς).

1 Σκοπός και περιεχόμενα της μελέτης

Η ασφάλιση αποτελεί θεμελιώδη μηχανισμό προστασίας από τις οικονομικές συνέπειες των κινδύνων που απειλούν σε καθημερινή βάση άτομα και οργανισμούς. Επιτρέπει την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων και την απορρόφηση ζημιών, ελαττώνοντας σημαντικά τις δυσμενείς συνέπειες στην ευημερία των ασφαλισμένων στις περιπτώσεις επέλευσης του κινδύνου.

Η ιδιωτική ασφάλιση προσφέρει καλύψεις υγειονομικής περίθαλψης, ζωής, συνταξιοδοτικά και αποταμιευτικά προγράμματα αλλά και καλύψεις σε άτομα και επιχειρήσεις σε περίπτωση ενδεχομένων που προκαλούν ζημιές στην ακίνητη περιουσία, σε μεταφορικά μέσα και σε άλλα περιουσιακά στοιχεία, καθώς και στη λειτουργία των επιχειρήσεων (π.χ. απώλειες και φθορές κατά τη μεταφορά προϊόντων, εργατικά ατυχήματα, περιβαλλοντική μόλυνση λόγω ατυχήματος, γενική αστική ευθύνη και νομική προστασία). Με αυτόν τον τρόπο, η ασφάλιση συμβάλλει στην ομαλή εξέλιξη των οικονομικών δραστηριοτήτων και διευρύνει την ικανότητα ανάληψης κινδύνων, διευκολύνοντας την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία πρόσθετης οικονομικής αξίας.

Στην παρούσα μελέτη επιδιώκεται η ποσοτική και ποιοτική εξέταση της ευρύτερης συνεισφοράς της ιδιωτικής ασφάλισης στην ελληνική οικονομία και κοινωνία, με ιδιαίτερη έμφαση στην προστιθέμενη αξία (ΑΕΠ), την απασχόληση και τα δημόσια έσοδα που δημιουργεί άμεσα και έμμεσα ο κλάδος της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα (οικονομικό και κοινωνικό αποτύπωμα).

Ειδικότερα, στο πρώτο τμήμα της μελέτης παρουσιάζονται βασικά μεγέθη και δείκτες της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα και εξετάζεται ο βαθμός σύγκλισης της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς με τις αγορές σε άλλα κράτη μέλη της Ευρώπης. Παρουσιάζονται, επίσης, οι παράγοντες που επηρεάζουν το μέγεθος της ασφαλιστικής αγοράς.

Στο δεύτερο τμήμα της μελέτης υπολογίζεται το αποτύπωμα της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα, μέσω της ανάλυσης της συνεισφοράς της σε οικονομικά και κοινωνικά μεγέθη όπως το ΑΕΠ, η απασχόληση και τα δημόσια έσοδα. Περιγράφονται, επίσης, οι «καταλυτικές» επιδράσεις της ασφάλισης στην οικονομία, στην επιχειρηματικότητα και στο επίπεδο διαβίωσης των πολιτών.

Η μελέτη ολοκληρώνεται με τη σύνοψη των κυριότερων διαπιστώσεων της ανάλυσης.

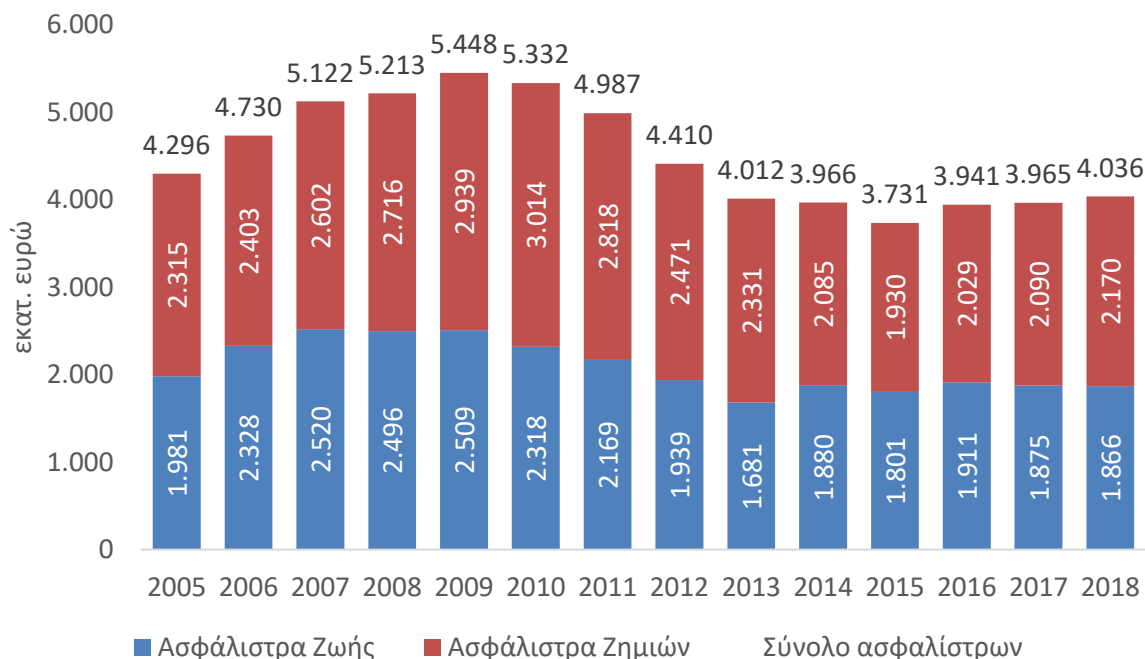

2 Βασικά μεγέθη και δείκτες της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα

2.1 Εξέλιξη παραγωγής ασφαλιστρών

Η εγχώρια ασφαλιστική αγορά επηρεάστηκε σημαντικά από την οικονομική κρίση που διήλθε τα προηγούμενα χρόνια η Ελλάδα. Μετά από μια συνεχή πορεία ανάπτυξης που κορυφώθηκε το 2009, η συνολική παραγωγή ασφαλιστρών (σε τρέχουσες τιμές) διαμορφώθηκε το 2018 σε λίγο περισσότερο από €4 δισεκ., μειωμένη κατά 27% συγκριτικά με το 2009 (Διάγραμμα 2.1). Μεγαλύτερη ήταν η πτώση στην παραγωγή ασφαλιστρών κατά Ζημιών (γενικές ασφαλίσσεις), η οποία μειώθηκε την ίδια περίοδο κατά 29%, φτάνοντας τα €2,17 δισεκ. το 2018. Ωστόσο, οι ασφαλίσσεις κατά Ζημιών διατήρησαν και το 2018 το μεγαλύτερο μερίδιο στο σύνολο της παραγωγής ασφαλιστρών (53,7%). Στις ασφαλίσσεις Ζωής, η παραγωγή ασφαλιστρών διαμορφώθηκε το 2018 σε €1,87 δισεκ., μειωμένη κατά 25% έναντι του 2009.

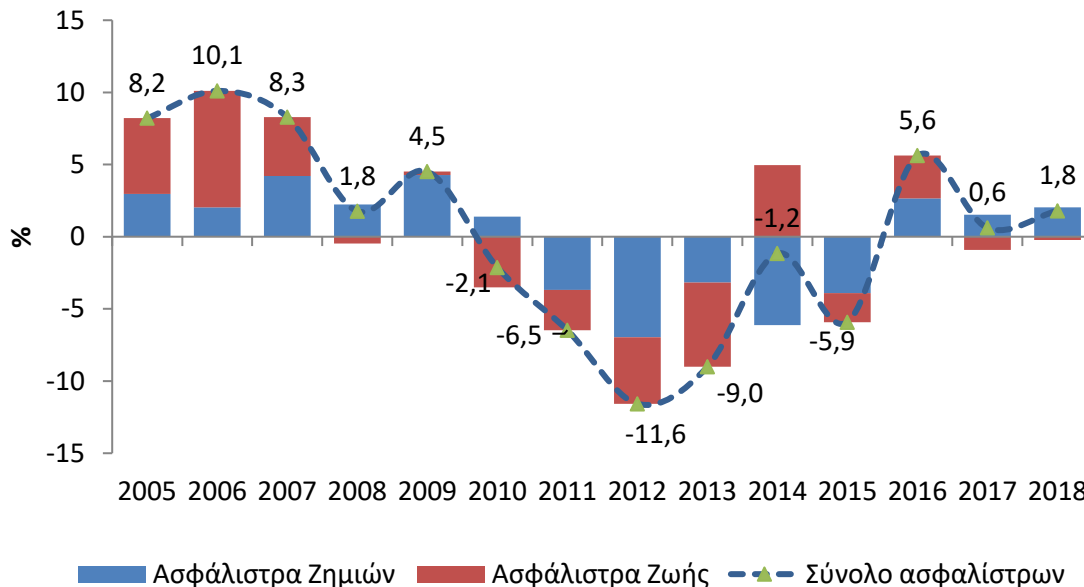
Διάγραμμα 2.1: Παραγωγή ασφαλιστρών στην Ελλάδα, 2005-2018

Πηγή: ΕΑΕΕ. Σημ.: Στην παραγωγή ασφαλιστρών περιλαμβάνονται ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσσεις και δικαιώματα συμβολαίων.

Οι επιπτώσεις της κρίσης της ελληνικής οικονομίας άρχισαν να γίνονται αισθητές στην ασφαλιστική αγορά ήδη από τη διετία 2008-2009, όταν οι ρυθμοί μεγέθυνσης της παραγωγής ασφαλιστρών, ιδίως στις ασφάλισεις ζωής, επιβραδύνθηκαν συγκριτικά με τα προηγούμενα έτη (Διάγραμμα 2.2). Από το 2010 η παραγωγή ασφαλιστρών άρχισε να υποχωρεί με επιταχυνόμενο ρυθμό, ο οποίος έφτασε στη μέγιστη αρνητική τιμή του (-11,6%) το 2012. Ο ρυθμός μείωσης της συνολικής παραγωγής ασφαλιστρών περιορίστηκε λίγο το 2013 και ακόμα περισσότερο το 2014 λόγω της σημαντικής ανόδου της παραγωγής ασφαλιστρών ζωής. Το 2015 η πτώση της παραγωγής ασφαλιστρών επιταχύνθηκε εκ νέου, αλλά από το 2016 και μετά η εγχώρια ασφαλιστική αγορά σταθεροποιήθηκε και σημείωσε συγκρατημένη άνοδο, σε αντιστοιχία με τις εξελίξεις στην ελληνική οικονομία.

Διάγραμμα 2.2: Ανάλυση ετήσιας μεταβολής παραγωγής ασφαλιστρών ανά κλάδο ασφάλισης, 2005-2018

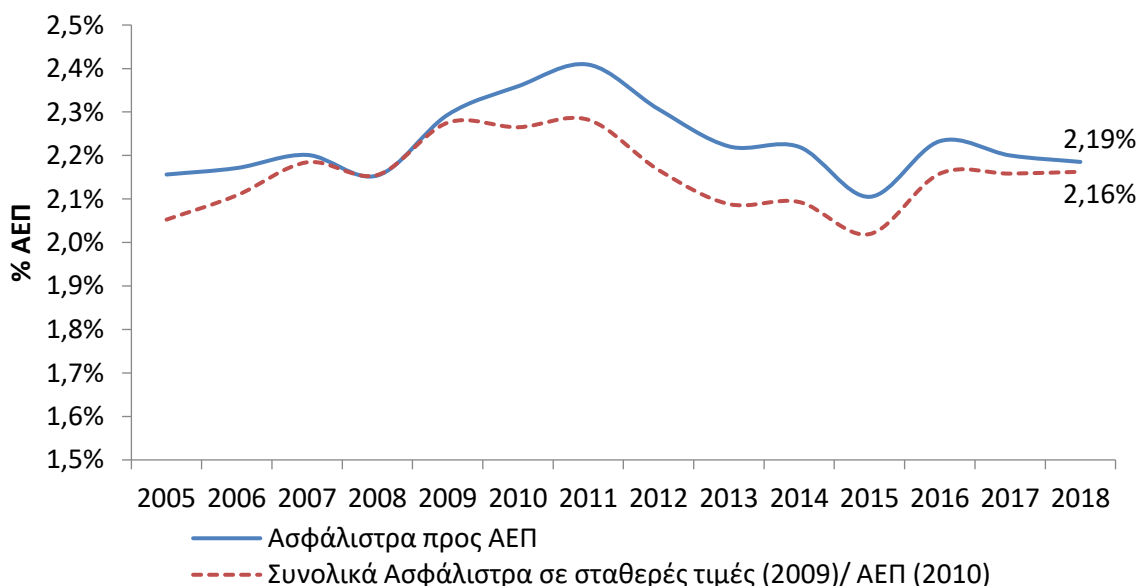
Πηγή: ΕΑΕΕ, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

2.2 Βαθμός διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης

Η διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα, όπως εκφράζεται από τον λόγο της παραγωγής ασφαλιστρών προς το ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές), διαμορφώθηκε το 2018 σε 2,2% του ΑΕΠ (Διάγραμμα 2.3). Η ανοδική τάση του βαθμού διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης, που παρατηρήθηκε από τα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας, κυρίως λόγω ανόδου της ασφάλισης ζημιών, διατηρήθηκε μέχρι το 2011 (Διάγραμμα 2.4). Τα χρόνια που ακολούθησαν ο κλάδος δέχτηκε ισχυρές πιέσεις. Ο βαθμός διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης έφτασε στο χαμηλότερο σημείο το 2015, αλλά στη συνέχεια ανέκαμψε.

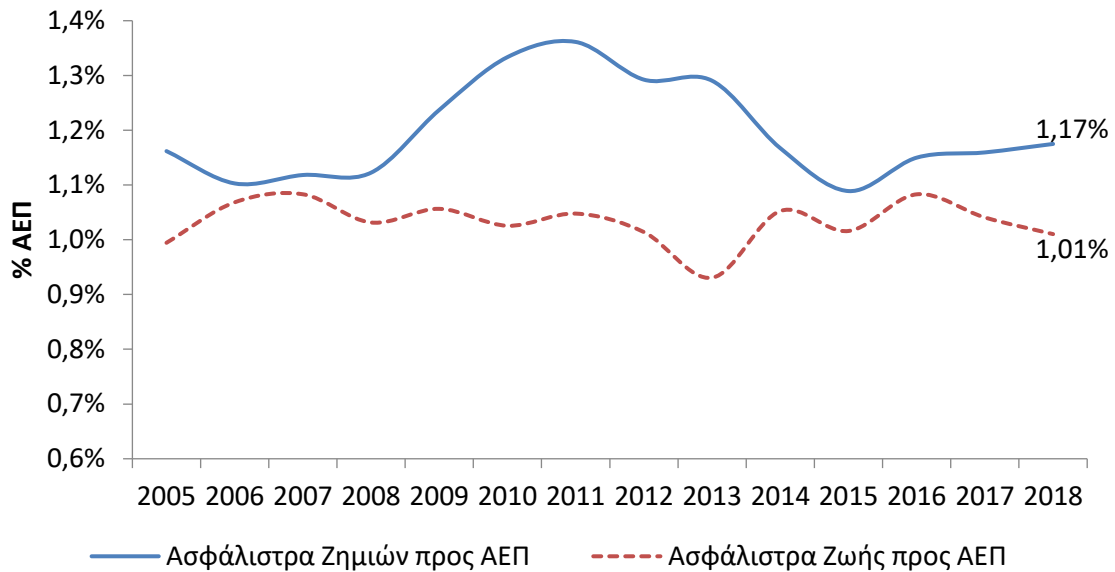
Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι οι μεταβολές του δείκτη διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης επηρεάζονται και από την εξέλιξη των τιμών των ασφαλιστρών. Αν ληφθούν υπόψη οι μεταβολές των τιμών (ασφαλιστρών και πληθωρισμός), προκύπτει ότι η διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης υποχωρούσε ήδη από το 2009, επιστρέφοντας το 2018 στο επίπεδο που βρισκόταν στα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας. Φαίνεται δηλαδή ότι με την οικονομική κρίση τέθηκε σε λειτουργία ένας αντίστροφος μηχανισμός που οδήγησε σε ταχύτερη μείωση του όγκου εργασιών της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς συγκριτικά με τον όγκο του συνολικού προϊόντος της οικονομίας.

Διάγραμμα 2.3: Βαθμός διείσδυσης ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα, 2005-2018

Πηγή: ΕΑΕΕ, Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

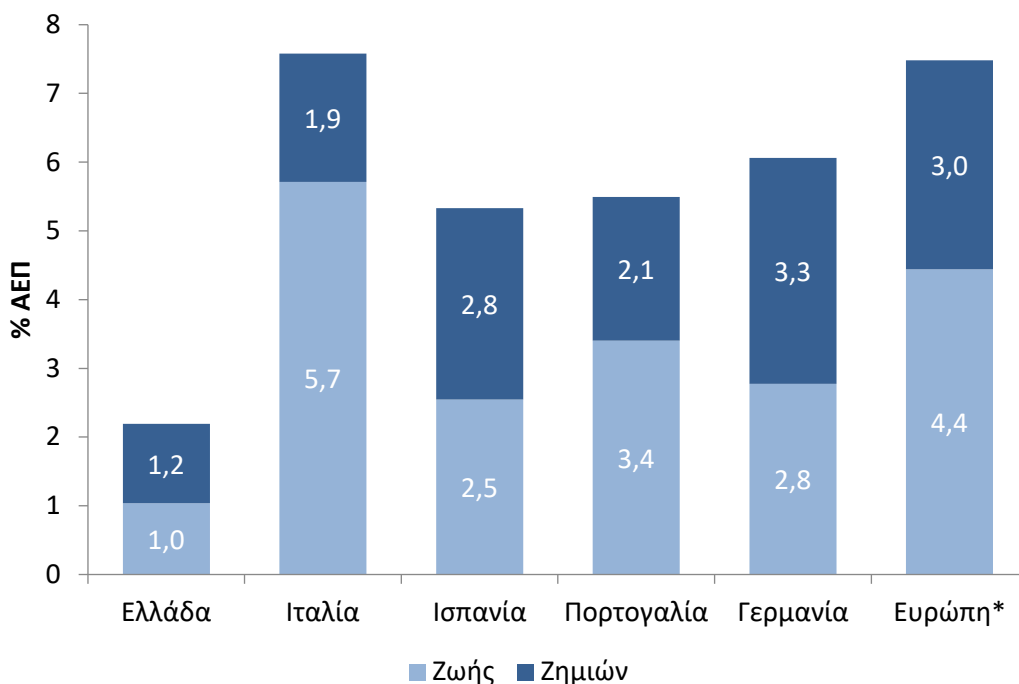
Διάγραμμα 2.4: Βαθμός διείσδυσης ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα ανά κλάδο ασφάλισης, 2005-2018

Πηγή: ΕΑΕΕ, Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

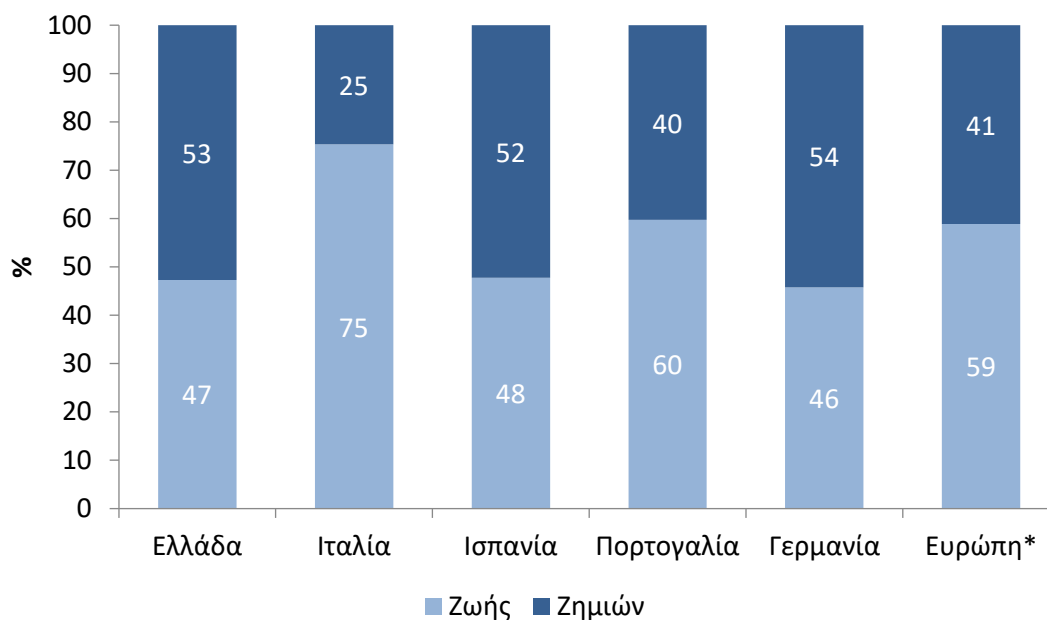
Η εξέλιξη του βαθμού διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης επιτρέπει επίσης την εξέταση της σύγκλισης ή απόκλισης της εγχώριας ασφαλιστικής αγοράς από εκείνες άλλων αναπτυγμένων χωρών. Στο πλαίσιο αυτό διαπιστώνουμε ότι η απόσταση ως προς τον βαθμό διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης που χωρίζει την Ελλάδα από άλλες χώρες είναι μεγάλη (Διάγραμμα 2.5). Τα ασφάλιστρα ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι κατά πολύ χαμηλότερα στην Ελλάδα και στους δύο κλάδους ασφάλισης (ζημιών και ζωής). Επιπλέον, οι ασφαλίσεις ζημιών στην Ελλάδα καλύπτουν αρκετά μεγαλύτερο τμήμα του συνόλου της αγοράς, κάτι που οφείλεται κυρίως στο χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης των ασφαλίσεων ζωής (Διάγραμμα 2.6).

Διάγραμμα 2.5: Ασφάλιστρα ως ποσοστό του ΑΕΠ σε επιλεγμένες χώρες, 2017

Πηγή: Insurance Europe. *Η Ευρώπη περιλαμβάνει τις ΕΕ-28, Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία.

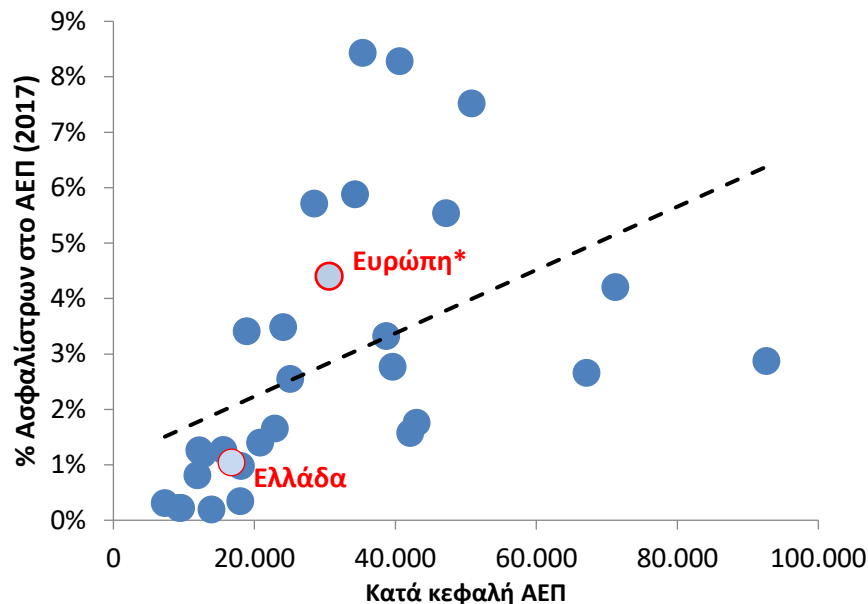
Διάγραμμα 2.6: Μεριδία κλάδων ασφάλισης σε επιλεγμένες χώρες, 2017

Πηγή: Insurance Europe. *Η Ευρώπη περιλαμβάνει τις ΕΕ-28, Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία.

Η διαφοροποίηση στον βαθμό διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης μεταξύ των χωρών μπορεί να είναι αποτέλεσμα του διαφορετικού επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης. Γενικότερα, έχει παρατηρηθεί εμπειρικά ότι ο βαθμός διείσδυσης συσχετίζεται θετικά με το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης. Η σχέση αυτή επιβεβαιώνεται από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 2.7 και στο Διάγραμμα 2.8, στα οποία απεικονίζεται το κατά κεφαλή ΑΕΠ (ως προσέγγιση του επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης) και η διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης ζωής και ζημιών αντιστοίχως στα κράτη μέλη της ΕΕ-28, καθώς και στις Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία. Η συσχέτιση είναι μάλιστα πιο ισχυρή στις ασφαλίσεις ζωής, στις οποίες όμως παρουσιάζεται και μεγαλύτερη διασπορά του βαθμού διείσδυσης.

Διάγραμμα 2.7: Διείσδυση ιδιωτικής ασφάλισης ζωής και επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη, 2017

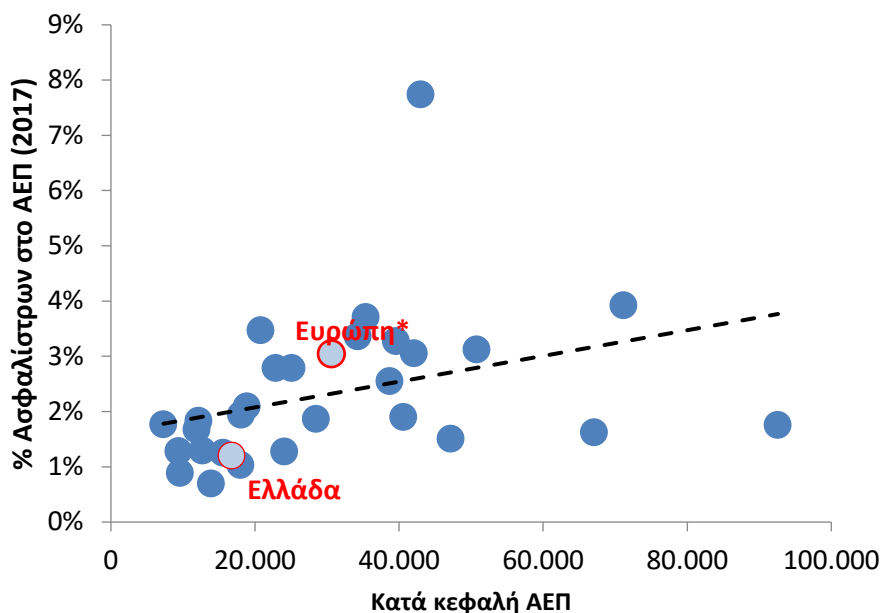

Πηγή: Insurance Europe, Eurostat, Ανάλυση IOBE. Η Ευρώπη περιλαμβάνει τις ΕΕ-28, Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία.

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι ακόμα και αν ληφθεί υπόψη το επίπεδο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, η διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα παραμένει χαμηλή (βρίσκεται κάτω από τη διακεκομμένη γραμμή που αναπαριστά την αναμενόμενη/μέση τιμή) και στους δύο κλάδους ασφάλισης. Επομένως, η υστέρηση της ασφαλιστικής διείσδυσης στην Ελλάδα δεν μπορεί να αποδοθεί αποκλειστικά στις διαφορές στο επίπεδο εισοδήματος/ανάπτυξης.

Διάγραμμα 2.8: Διείσδυση ιδιωτικής ασφάλισης Ζημιών και επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη, 2017

Πηγή: Insurance Europe, Eurostat, Ανάλυση ΙΟΒΕ. Η Ευρώπη περιλαμβάνει τις ΕΕ-28, Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία.

Πίνακας 2.1: Κατά κεφαλή ΑΕΠ και βαθμός διείσδυσης των ασφαλίσεων Ζωής και Ζημιών σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, 2017

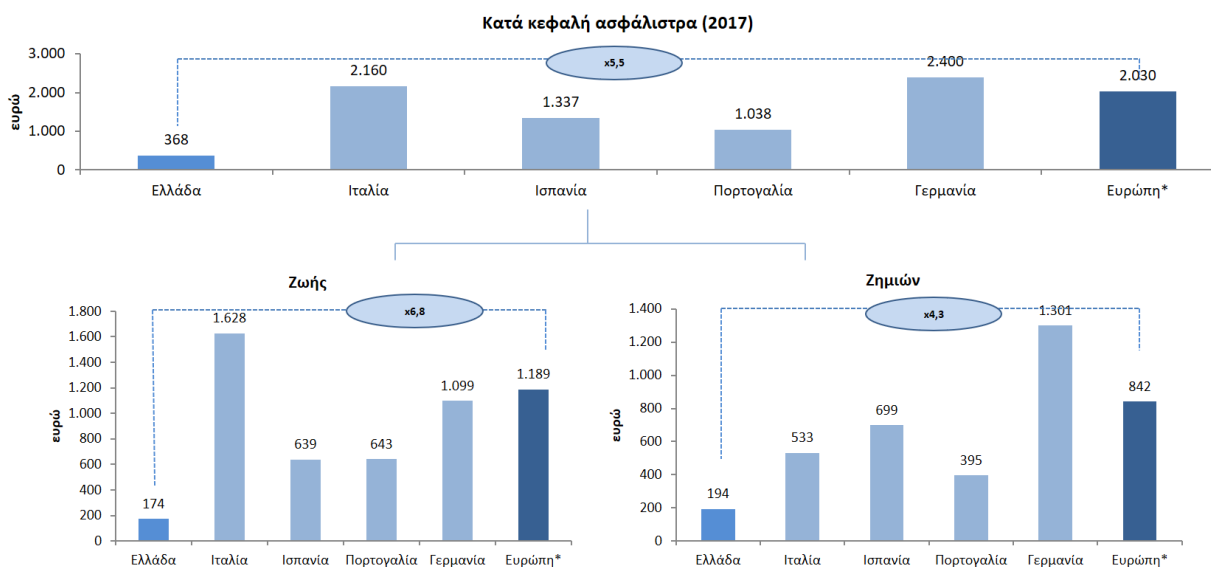
Χώρα	Κατά Κεφαλή ΑΕΠ*	% Ασφαλίσεων Ζωής στο ΑΕΠ (2017)	% Ασφαλίσεων Ζημιών στο ΑΕΠ (2017)	Χώρα	Κατά Κεφαλή ΑΕΠ*	% Ασφαλίσεων Ζωής στο ΑΕΠ (2017)	% Ασφαλίσεων Ζημιών στο ΑΕΠ (2017)
<i>Αυστρία</i>	42.100	1,6%	3,1%	<i>Ισλανδία</i>	63.200	0,02%	2,2%
<i>Βέλγιο</i>	38.700	3,3%	2,5%	<i>Ιταλία</i>	28.500	5,7%	1,9%
<i>Βουλγαρία</i>	7.300	0,3%	1,8%	<i>Λουξεμβούργο</i>	92.600	2,9%	1,8%
<i>Ελβετία</i>	71.200	4,2%	3,9%	<i>Λετονία</i>	13.900	0,2%	0,7%
<i>Κύπρος</i>	22.900	1,7%	2,8%	<i>Μάλτα</i>	24.100	3,5%	1,3%
<i>Τσεχία</i>	18.100	1,0%	1,9%	<i>Ολλανδία</i>	43.000	1,8%	7,7%
<i>Γερμανία</i>	39.600	2,8%	3,3%	<i>Νορβηγία</i>	67.100	2,7%	1,6%
<i>Δανία</i>	50.800	7,5%	3,1%	<i>Πολωνία</i>	12.200	1,3%	1,8%
<i>Εσθονία</i>	18.000	0,3%	1,0%	<i>Πορτογαλία</i>	18.900	3,4%	2,1%
<i>Ισπανία</i>	25.100	2,5%	2,8%	<i>Ρουμανία</i>	9.600	0,2%	0,9%
<i>Φινλανδία</i>	40.600	8,3%	1,9%	<i>Σουηδία</i>	47.200	5,5%	1,5%
<i>Γαλλία</i>	34.300	5,9%	3,4%	<i>Σλοβενία</i>	20.800	1,4%	3,5%
Ελλάδα	16.800	1,0%	1,2%	<i>Σλοβακία</i>	15.600	1,3%	1,3%
<i>Κροατία</i>	11.900	0,8%	1,7%	<i>Τουρκία</i>	9.400	0,2%	1,3%
<i>Ουγγαρία</i>	12.700	1,2%	1,3%	<i>Ηνωμένο Βασίλειο</i>	35.400	8,4%	3,7%
<i>Ιρλανδία</i>	61.200	3,5%	2,1%	Ευρώπη	30.634	4,4%	3,0%

Πηγή: Eurostat και Insurance Europe. *σε τρέχουσες τιμές. Σημ. Η διείσδυση για την Ιρλανδία αφορά στο 2016 και για την Ισλανδία στο 2015.

2.3 Σύγκριση του μεγέθους της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς με άλλες ευρωπαϊκές αγορές

Με συνολικό μέγεθος ασφαλιστικής αγοράς που αντιστοιχεί σε κατά κεφαλή ασφάλιστρα ύψους €368 (στοιχεία 2017), η Ελλάδα καταλαμβάνει μία από τις χαμηλότερες θέσεις στην Ευρώπη με βάση το συγκεκριμένο κριτήριο (Διάγραμμα 2.9). Για να γίνει περισσότερο κατανοητή η υστέρηση του μεγέθους της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς αξίζει να επισημανθεί ότι η αντίστοιχη μέση τιμή για το σύνολο των ευρωπαϊκών αγορών είναι 5,5 φορές μεγαλύτερη (€2.030/άτομο). Συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες που εξετάζονται¹, η διαφορά της Ελλάδας κυμαίνεται από 3,6 φορές έναντι της Ισπανίας έως 6,5 φορές έναντι της Γερμανίας.

Διάγραμμα 2.9: Κατά κεφαλή ασφάλιστρα ζωής και ζημιών σε διάφορες χώρες, 2017

Πηγή: Insurance Europe, Eurostat, Ανάλυση ΙΟΒΕ. *Η Ευρώπη περιλαμβάνει τις ΕΕ-28, Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία.

Μεγαλύτερη απόσταση εντοπίζεται στον βαθμό ανάπτυξης των ασφαλίσεων ζωής, όπου η διαφορά των κατά κεφαλή ασφαλίσεων στην Ελλάδα κυμαίνεται από 3,7 (Ισπανία και Πορτογαλία) έως 9,3 φορές (Ιταλία) και σε 6,8 φορές έναντι του μέσου όρου στην Ευρώπη. Όμως, και στις ασφαλίσεις κατά ζημιών τα κατά κεφαλή ασφάλιστρα είναι από διπλάσια στην Πορτογαλία έως περίπου

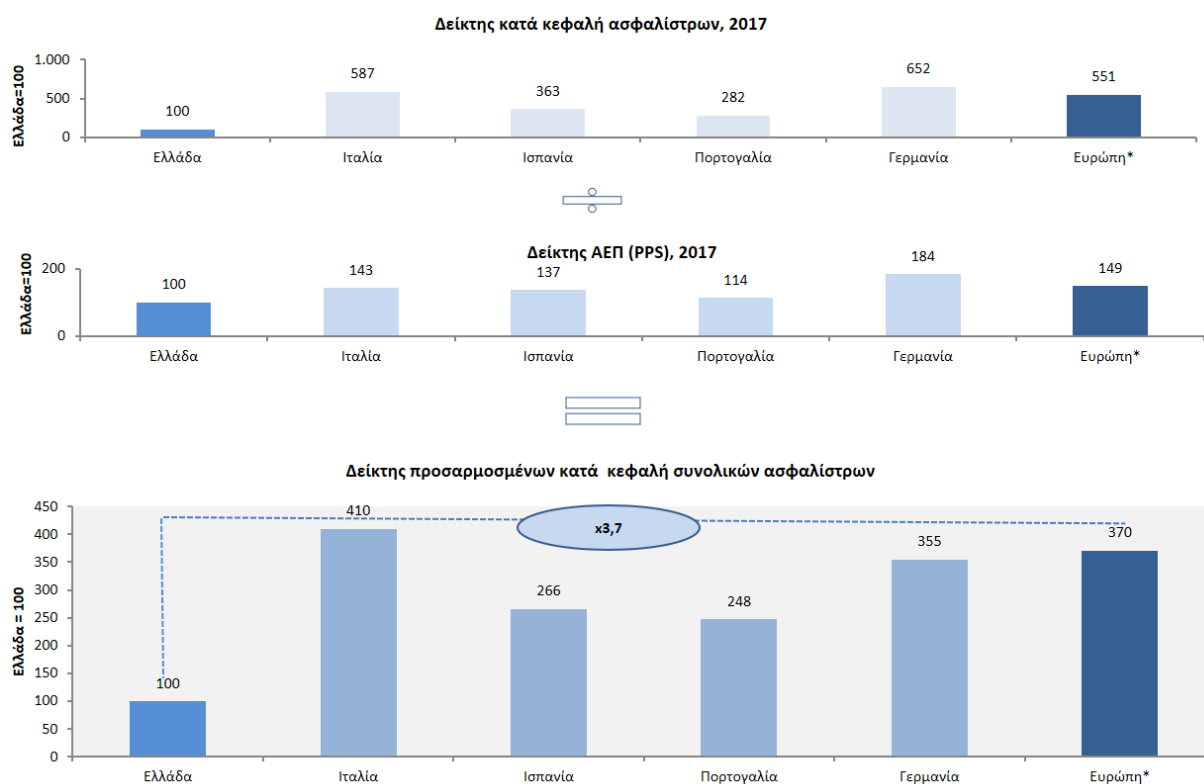
¹ Εξετάζουμε τα στοιχεία κρατών του ευρωπαϊκού «νότου» (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία), καθώς και της Γερμανίας.

επταπλάσια στη Γερμανία, ενώ στην Ευρώπη είναι κατά μέσο όρο 4,3 φορές υψηλότερα έναντι της Ελλάδας.

Καθώς το μέγεθος της ασφαλιστικής αγοράς και η διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης συσχετίζονται με το επίπεδο του ΑΕΠ, θεωρούμε σκόπιμο να «απομονώσουμε» την επίδραση του επιπέδου του ΑΕΠ προκειμένου να προσδιοριστεί το μέγεθος της υστέρησης της Ελλάδας που οφείλεται σε άλλους παράγοντες.

Για τον σκοπό αυτό κατασκευάσαμε ένα συγκριτικό δείκτη για το κατά κεφαλή ΑΕΠ των εξεταζόμενων χωρών εκφραζόμενο σε μονάδες ισοδυναμίας αγοραστικής δύναμης (purchasing power standards – PPS). Θέσαμε ως τιμή βάσης (=100) το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Ελλάδας το 2017 και εκφράσαμε το κατά κεφαλή ΑΕΠ των άλλων χωρών ανάλογα με την ποσοστιαία διαφορά που εμφάνιζε έναντι της Ελλάδας (Διάγραμμα 2.10).

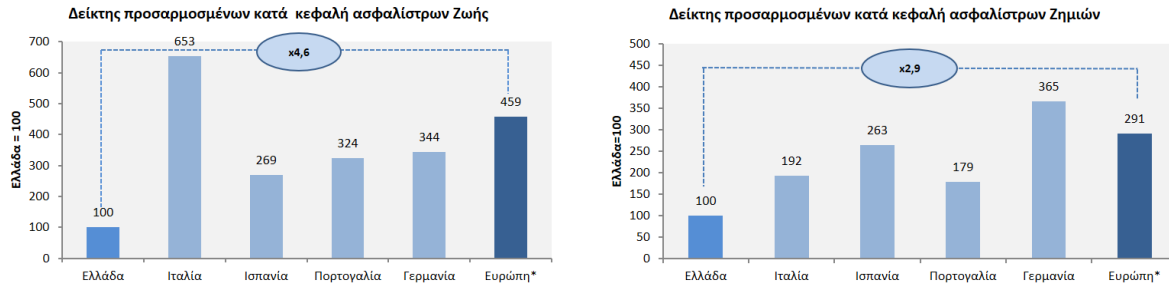
Διάγραμμα 2.10: Δείκτες προσαρμοσμένων κατά κεφαλή συνολικών ασφαλίσεων σε διάφορες χώρες, 2017

Πηγή: Insurance Europe, Eurostat, Ανάλυση ΙΟΒΕ. *Η Ευρώπη περιλαμβάνει τις ΕΕ-28, Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία.

Στη συνέχεια διαιρέσαμε τα κατά κεφαλή ασφαλίστρα με αυτόν τον συγκριτικό δείκτη για κάθε μία χώρα. Τέλος, εκφράσαμε κάθε πηλίκο ως δείκτη προσαρμοσμένων κατά κεφαλή ασφαλιστρών, τόσο για το σύνολο της ιδιωτικής ασφάλισης, όσο και για τους κλάδους ασφάλισης ζημιών και ζωής, όπου και πάλι (για λόγους ευκολίας σύγκρισης) θέσαμε την τιμή βάσης 100 για την Ελλάδα.

Διάγραμμα 2.11: Δείκτες προσαρμοσμένων κατά κεφαλή ασφαλιστρών στους κλάδους ζωής και ζημιών σε διάφορες χώρες, 2017

Πηγή: Insurance Europe, Eurostat, Ανάλυση ΙΟΒΕ. *Η Ευρώπη περιλαμβάνει τις ΕΕ-28, Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία.

Το ενδιαφέρον συμπέρασμα είναι ότι παρά την απομόνωση της επίδρασης του εισοδήματος, δηλαδή των διαφορών στη διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης που μπορεί να αποδοθούν σε διαφορές στο κατά κεφαλή ΑΕΠ σε όρους μονάδων αγοραστικής δύναμης (PPS), η υστέρηση της ελληνικής αγοράς παραμένει **σημαντική**. Ειδικότερα, από τους υπολογισμούς μας προκύπτει ότι σε όρους προσαρμοσμένων κατά κεφαλή ασφαλιστρών, η ασφαλιστική αγορά κατά ζημιών στην Ευρώπη έχει κατά μέσο όρο σχεδόν τριπλάσιο μέγεθος συγκριτικά με την ελληνική αγορά. Αντίστοιχα, η αγορά ασφαλίσεων ζωής είναι κατά μέσο όρο 4,6 φορές μεγαλύτερη. Συνολικά, ο προσαρμοσμένος με βάση το κατά κεφαλή ΑΕΠ βαθμός διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ευρώπη είναι κατά 3,7 φορές μεγαλύτερος συγκριτικά με την Ελλάδα, όταν χωρίς τη διόρθωση για τις εισοδηματικές διαφορές ήταν περίπου 5,5 φορές μεγαλύτερος.

2.4 Παραγωγή ασφαλιστρων ανά κλάδο ασφάλισης

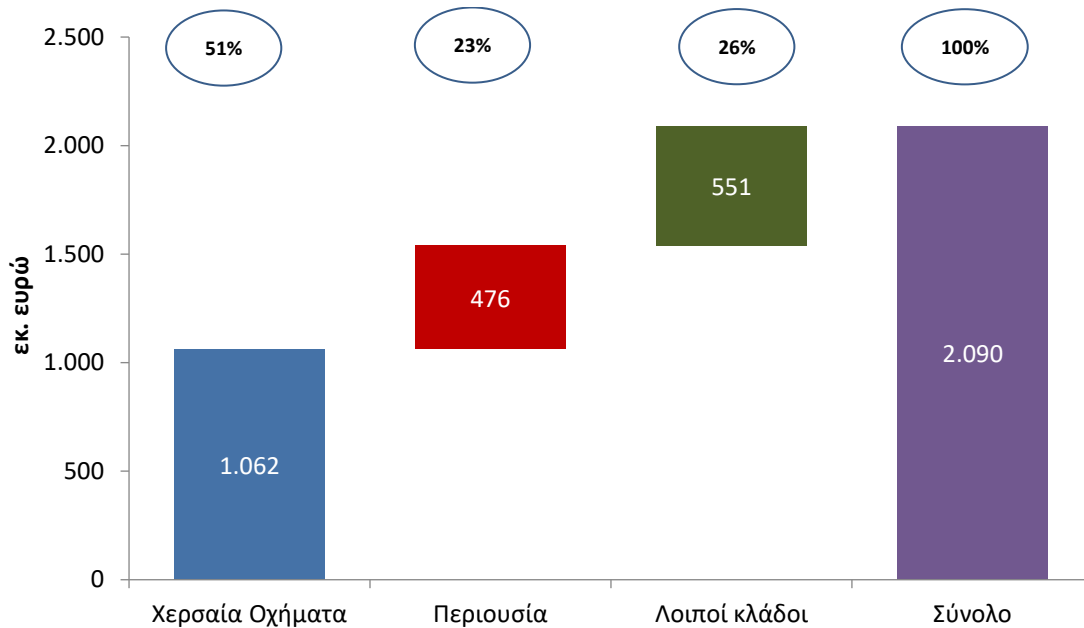
2.4.1 ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΖΗΜΙΩΝ

Η **ασφάλιση χερσαίων οχημάτων**, η οποία περιλαμβάνει την υποχρεωτική ασφάλιση αστικής ευθύνης και άλλες μη υποχρεωτικές καλύψεις για τα χερσαία οχήματα, αποτελεί διαχρονικά τον μεγαλύτερο κλάδο ασφάλισης κατά ζημιών στην Ελλάδα. Με παραγωγή ασφαλιστρων που προσέγγισε τα €1,062 δισεκ. το 2017, η ασφάλιση χερσαίων οχημάτων συγκέντρωσε το 51% των συνολικών ασφαλιστρων κατά ζημιών (Διάγραμμα 2.12).

Οι **ασφαλίσεις περιουσίας**, στις οποίες περιλαμβάνονται οι ασφαλίσεις κατά ζημιών που προέρχονται από πυρκαγιά, στοιχεία φύσεως ή άλλες αιτίες, καθώς και από διάφορες χρηματικές απώλειες, είναι ο δεύτερος σε σημαντικότητα ασφαλιστικός κλάδος ζημιών στην Ελλάδα. Το 2017 η παραγωγή ασφαλιστρων για ασφαλίσεις περιουσίας διαμορφώθηκε σε €476 εκατ., ποσό που αντιστοιχεί στο 23% της συνολικής παραγωγής ασφαλιστρων ζημιών.

Οι **λοιποί κλάδοι ασφαλίσεων** συγκέντρωσαν το 2017 το υπόλοιπο 26% της αγοράς ασφαλίσεων κατά ζημιών, με παραγωγή ασφαλιστρων που έφτασε τα €551 εκατ.. Σε αυτούς περιλαμβάνονται: α) οι **ασφαλίσεις αστικής ευθύνης εκτός χερσαίων οχημάτων** (γενική αστική ευθύνη, αστική ευθύνη πλοίων και αεροσκαφών), οι οποίες συγκέντρωσαν περίπου το 4% της αγοράς ασφαλίσεων κατά ζημιών, με παραγωγή ασφαλιστρων που εκτιμάται για το 2017 σε €82 εκατ., β) οι **ασφαλίσεις ατυχήματος και ασθένειας** με παραγωγή που διαμορφώθηκε το 2017 σε 250 εκατ. (12% των ασφαλίσεων ζημιών), γ) οι ασφαλίσεις μεταφορών και σκαφών (€32 εκατ. ή 2% των ασφαλίσεων ζημιών το 2017) και δ) οι **λοιπές ασφαλίσεις** (κλάδοι πιστώσεων, εγγυήσεων, νομικής προστασίας και βοήθειας) με παραγωγή που προσέγγισε τα €187 εκατ. ή το 9% των ασφαλίσεων ζημιών το 2017.

Διάγραμμα 2.12: Ασφάλιστρα κατά Ζημιών ανά κλάδο, 2017

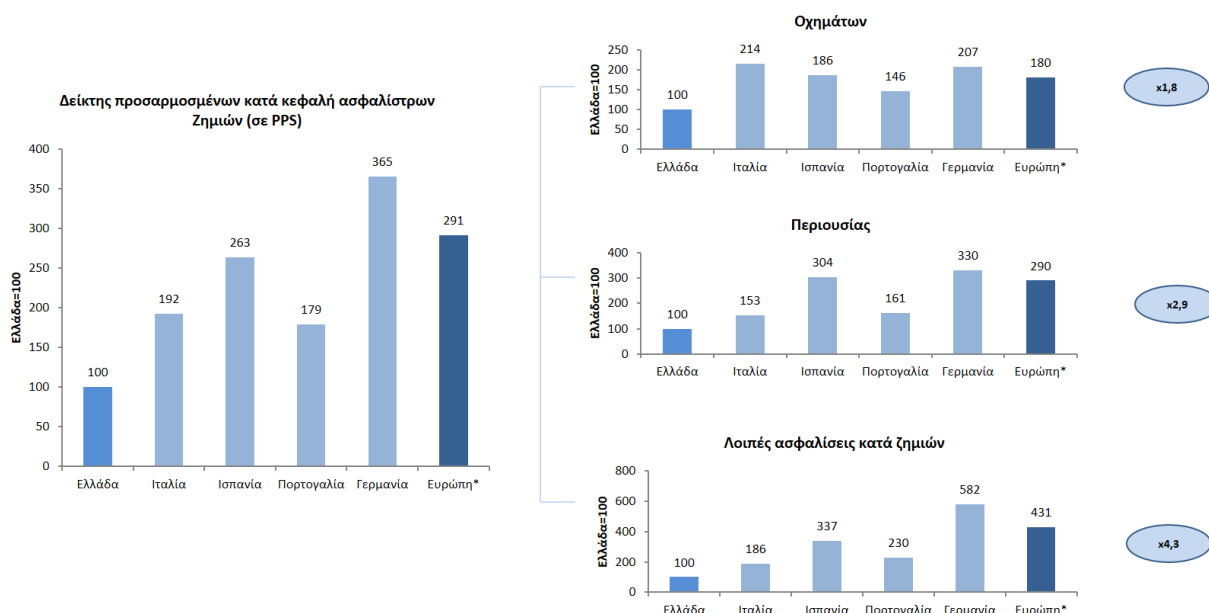
Πηγή: ΕΑΕΕ, Ανάλυση ΙΟΒΕ. Οι ασφαλίσεις κατά ζημιών μπορούν να διακριθούν στις ασφαλίσεις χερσαίων οχημάτων (περιλαμβανομένης της ασφάλισης αστικής ευθύνης χερσαίων οχημάτων), περιουσίας, αστικής ευθύνης, ατυχήματος και υγείας, μεταφορών και σκαφών και σε άλλες ασφαλίσεις (Πιστώσεις, Εγγυήσεις, Νομική προστασία και Βοήθεια). Κάθε κατηγορία ασφάλισης περιλαμβάνει περισσότερους από έναν ασφαλιστικούς κλάδους.

Σε σύγκριση με τους επιμέρους τομείς ασφαλίσεων κατά ζημιών σε άλλες χώρες, η Ελλάδα παρουσιάζει τεράστια διαφορά στις ασφαλίσεις περιουσίας και στις λοιπές ασφαλίσεις κατά ζημιών, ακόμα και μετά την προσαρμογή για το εισόδημα σε μονάδες αγοραστικής δύναμης. Σχετικά μικρότερη είναι απόσταση στις ασφαλίσεις οχημάτων (Διάγραμμα 2.13).

Ειδικότερα, από την εξέταση των τριών βασικών κλάδων ασφάλισης κατά ζημιών (οχήματα, περιουσία, λοιπές ασφαλίσεις) και απομονώνοντας την επίδραση του εισοδήματος (σε μονάδες αγοραστικής δύναμης) προκύπτει ότι, κατά μέσο όρο, το επίπεδο ανάπτυξης των ασφαλίσεων οχημάτων στην Ευρώπη είναι κατά 80% υψηλότερο από την Ελλάδα. Στις ασφαλίσεις περιουσίας η απόσταση μεγαλώνει, καθώς τα προσαρμοσμένα με βάση το ΑΕΠ κατά κεφαλή ασφάλιστρα στην Ευρώπη είναι 2,9 φορές υψηλότερα από την Ελλάδα. Στις λοιπές ασφαλίσεις ζημιών, όπως αστική ευθύνη, ατύχημα και ασθένεια, εμπορεύματα, νομική προστασία και βοήθεια, η απόκλιση, εξαιτίας της μικρής διεξόδου, είναι ακόμα μεγαλύτερη (4,3 φορές).

Οι, ανά κλάδο, αποκλίσεις της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς από άλλες ευρωπαϊκές αγορές χρήζουν εξέτασης, ώστε αφενός να διαπιστωθούν τυχόν ιδιαιτερότητες ή/και άλλοι παράγοντες που συμβάλλουν σε αυτές, αφετέρου να προσδιοριστεί το μέγεθος της δυνητικής ανάπτυξης της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς και να αναζητηθούν τρόποι με τους οποίους θα μπορούσε αυτή να επιτευχθεί.

Διάγραμμα 2.13: Δείκτες προσαρμοσμένων ασφαλιστρών στους κλάδους ζημιών σε διάφορες χώρες, 2017

Πηγή: Insurance Europe, Eurostat, Ανάλυση ΙΟΒΕ. *Η Ευρώπη περιλαμβάνει τις ΕΕ-28, Ελβετία, Νορβηγία, Ισλανδία και Τουρκία.

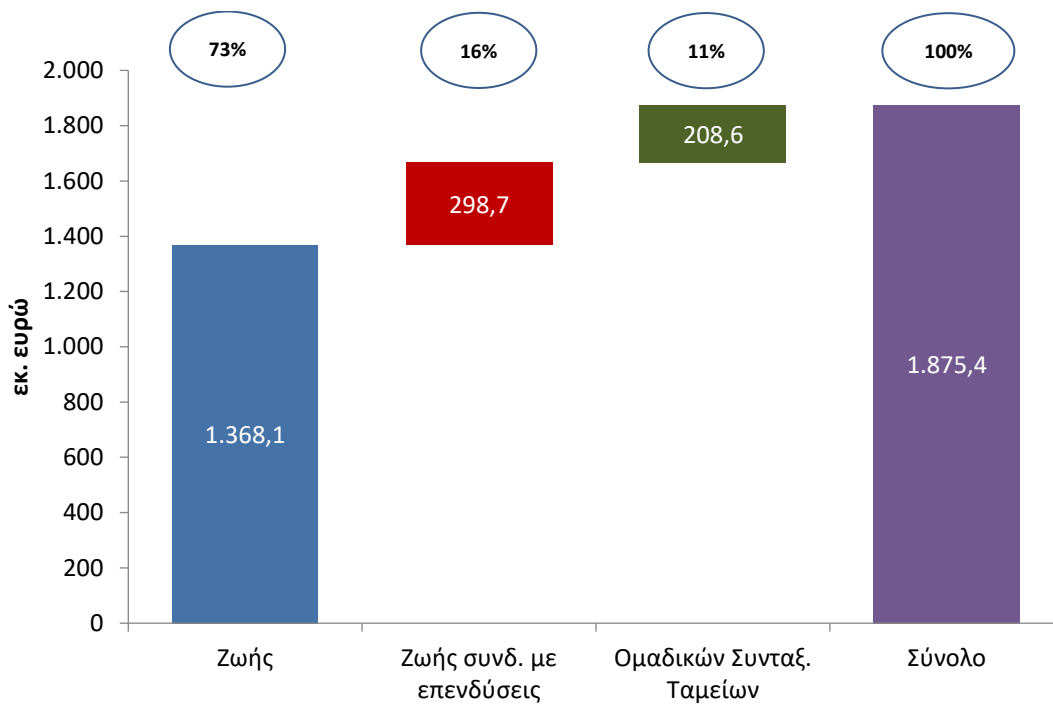
2.4.2 ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΖΩΗΣ

Οι κλασικές ασφαλίσσεις ζωής και τα συνταξιοδοτικά/αποταμιευτικά προγράμματα, συνδεδεμένα ή μη με επενδύσεις, κυριαρχούν στις ασφαλίσσεις του κλάδου ασφαλίσεων ζωής (Διάγραμμα 2.14).

Ειδικότερα, οι **ασφαλίσσεις ζωής** συγκέντρωσαν το 2017 το 73% του συνόλου των ασφαλιστρών του ευρύτερου κλάδου ασφαλίσεων ζωής, με παραγωγή ασφαλιστρών που έφτασε στα €1,368 δισεκ..

Οι **συνδεδεμένες με επενδύσεις ασφαλίσσεις ζωής** συνιστούσαν το 2017 το 16% του κλάδου ζωής, με παραγωγή ασφαλιστρών €299 εκατ., ενώ οι **ομαδικές ασφαλίσσεις ζωής** συγκέντρωσαν το 2017 το 11% της παραγωγής του κλάδου ζωής με παραγωγή €209 εκατ..

Διάγραμμα 2.14: Ασφάλιστρα Ζωής ανά κλάδο, 2017

Πηγή: ΕΑΕΕ, Ανάλυση ΙΟΒΕ. Ο κλάδος Ζωής περιλαμβάνει και τις σχετικές ασφαλίσσεις υγείας.

2.5 Παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη της ασφαλιστικής αγοράς

Το περιβάλλον της ιδιωτικής ασφάλισης διαμορφώνεται από πληθώρα οικονομικών, θεσμικών και άλλων παραγόντων, οι οποίοι ερμηνεύουν τόσο τη δυναμική της ζήτησης για ασφαλιστική προστασία, όσο και τις διαφορές στη διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης μεταξύ της Ελλάδας και άλλων ευρωπαϊκών χωρών (Πίνακας 2.2). Ουσιαστική επίδραση στον ασφαλιστικό κλάδο ασκεί και το πλαίσιο εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, το οποίο, μαζί με το οικονομικό περιβάλλον, τον ανταγωνισμό και την τεχνολογία, προσδιορίζει τις επιχειρησιακές λειτουργίες και τη συμπεριφορά των ασφαλιστικών επιχειρήσεων στην αγορά, και συμβάλλει στην εμπιστοσύνη των ασφαλισμένων στην ιδιωτική ασφάλιση.

Πίνακας 2.2: Παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη της ασφαλιστικής αγοράς

Παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη της ασφαλιστικής αγοράς	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Επίπεδο και ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης ▪ Τιμές ασφαλίσεων (ύψος ασφαλιστικής κάλυψης, συχνότητα επέλευσης κινδύνων, αποτελεσματικότητα επιλογής κινδύνων, δύναμη αγοράς, φάση αγοράς, φορολόγηση) ▪ Δομή οικονομικής δραστηριότητας (π.χ. επίπεδο βιομηχανικής ανάπτυξης, εξαγωγές, επαγγέλματα, διάρθρωση προσφοράς) ▪ Πρότυπο αποταμίευσης ▪ Αποδόσεις – επιτόκια και επίπεδο κινδύνου εναλλακτικών επενδυτικών / αποταμιευτικών τοποθετήσεων ▪ Τεχνολογικές εξελίξεις (αναδυόμενοι κίνδυνοι, ψηφιοποίηση οικονομίας)
ΘΕΣΜΙΚΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Σύστημα κοινωνικής ασφάλισης – ρόλος ιδιωτικής ασφάλισης, ποσοστό αναπλήρωσης σύνταξης, δαπάνες κοινωνικής προστασίας ▪ Δημόσιο «δίκτυο» ασφαλείας (π.χ. νομοθεσία και ιστορικό αποζημιώσεων από το κράτος για φυσικές καταστροφές) ▪ Ρυθμίσεις ή πάγιες πρακτικές (π.χ. υποχρέωση από τράπεζες για ασφάλιση ζωής σε περίπτωση απόκτησης κατοικίας με στεγαστικό δάνειο) ▪ Κίνητρα (π.χ. φοροαπαλλαγές στα ασφάλιστρα) ▪ Υποχρεωτικές ασφαλίσσεις και αποτελεσματικότητα στην παρακολούθηση συμμόρφωσης με την υποχρέωση ασφάλισης
ΛΟΙΠΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Εμπιστοσύνη στην ιδιωτική ασφάλιση – Εποπτεία ασφαλιστικής αγοράς, τήρηση ισχύος συμβολαίων, αξιοπιστία/φερεγγυότητα αγοράς ▪ Βαθμός ενημέρωσης για τα οφέλη της ασφαλιστικής προστασίας – Βασική χρηματοοικονομική εκπαίδευση ατόμων

Πηγή: Ανάλυση IOBE.

Επίπεδο και ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης. Η πορεία της οικονομίας επηρεάζει καίρια τις εξελίξεις στην ασφαλιστική αγορά. Η παραγωγή ασφαλιστρών ζημιών και ζωής στην Ελλάδα ακολουθεί στενά (αλλά όχι πλήρως) τις διακυμάνσεις του ΑΕΠ, καθώς το ΑΕΠ συνδέεται με κρίσιμες μεταβλητές για την εξέλιξη των ασφαλιστικών εργασιών, όπως το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, η αξία και ο όγκος των εμπορικών συναλλαγών και ο στόλος οχημάτων. Η σχέση αιτιότητας μεταξύ ΑΕΠ και παραγωγής ασφαλιστρών μπορεί να λειτουργεί αμφίδρομα. Αυτό σημαίνει ότι η αύξηση του ΑΕΠ επιδρά θετικά στο ύψος της παραγωγής ασφαλιστρών, αλλά και ότι η ανάπτυξη της ασφαλιστικής αγοράς συμβάλει μέσω διαφορετικών οδών στην οικονομική ανάπτυξη (επενδύσεις, αποζημιώσεις, διαχείριση κινδύνων, κ.ά.).

Τιμές ασφαλιστρών. Το μέγεθος της ασφαλιστικής αγοράς και η ζήτηση για ασφάλιση επηρεάζονται και από τις τιμές των ασφαλιστρών. Τα ασφάλιστρα αντανakλούν, μεταξύ άλλων, το ύψος της ασφαλιστικής κάλυψης και τη συχνότητα επέλευσης κινδύνων (που συνδυαστικά προσδιορίζουν τις αναμενόμενες ζημιές), την αποτελεσματικότητα των ασφαλιστικών εταιριών στην επιλογή των κινδύνων (underwriting), τη δύναμη αγοράς των αντισυμβαλλομένων (market power), τη φάση της ασφαλιστικής και αντασφαλιστικής αγοράς (soft έναντι hard αγορά) και τους εφαρμοζόμενους συντελεστές φορολόγησης.

Πίνακας 2.3: Φόρος ασφαλιστρών ανά κλάδο ασφάλισης (%)

	Μέχρι Ιούλιο 2015	Ισχύον	Παρατήρηση
Κλάδος Αυτοκινήτου	10	15	Εξαίρεση η κάλυψη πυρκαγιάς που παρέμεινε στο 20%
Κλάδος Πυρός	10	15	Εξαίρεση η κάλυψη πυρκαγιάς που παρέμεινε στο 20%
Κλάδος Ζωής / Υγείας	10	15	Όπου υπήρχε συντελεστής 0 ή 4% δεν μεταβλήθηκε
Κλάδος Βοηθείας	10	15	
Κλάδος Γενικής Αστικής Ευθύνης	10	15	
Κλάδος Ατυχημάτων	10	15	
Κλάδος Πλοίων / Αεροσκαφών	0	0	
Κλάδος Σκαφών	0	0	
Κλάδος Μεταφορών	0 ή 10	15	Εξομοιώθηκαν οι διεθνείς με τις εθνικές μεταφορές
Λοιποί κλάδοι	10	15	

Πηγή: ΕΑΕΕ.

Αξίζει να επισημανθεί ότι οι **φόροι** αποτελούν σημαντικό τμήμα των ασφαλιστρών (Πίνακας 2.3). Οι συντελεστές του φόρου ασφαλιστρών στην

Ελλάδα αυξήθηκαν τον Ιούλιο του 2015 με τον Νόμο 4334/2015, ενώ με τον ίδιο νόμο καταργήθηκαν όλες οι σχετικές φορολογικές απαλλαγές².

Σε σύγκριση με άλλες χώρες προκύπτει ότι η φορολογική επιβάρυνση των ασφαλιστρών στην Ελλάδα είναι μεγαλύτερη, ιδίως όσον αφορά τις ασφαλίσεις ζωής και υγείας. Σε αυτούς τους κλάδους ασφάλισης, ο φορολογικός συντελεστής στις εξεταζόμενες χώρες είναι είτε μηδενικός είτε πολύ χαμηλός (Πίνακας 2.4).

Πίνακας 2.4: Φορολογικοί συντελεστές επί των ασφαλιστρών σε διάφορες χώρες, 2018

Κλάδος	Ελλάδα	Ιταλία	Ισπανία	Πορτογαλία	Γερμανία
Πυρκαγιά	20	21,25	6	9	22
Αστική ευθύνη οχημάτων	15	12,5	6	9	19
Ατυχήματα	15	2,5	6	5	19
Ασθένεια	15	2,5	Εξαιρείται	5	Εξαιρείται
Γενική Αστική Ευθύνη	15	21,25	6	9	19
Ζωή	4*	Εξαιρείται	Εξαιρείται	Εξαιρείται	Εξαιρείται

Πηγή: Insurance Europe. *Για συμβόλαια με διάρκεια μικρότερη από 10 έτη.

Δομή της οικονομικής δραστηριότητας. Η δομή της οικονομικής δραστηριότητας, με την έννοια: α) της συμμετοχής των βιομηχανικών, εμπορικών, κατασκευαστικών, αγροτικών δραστηριοτήτων και των υπηρεσιών στη διαμόρφωση του συνολικού εγχώριου προϊόντος, β) της έντασης των εμπορικών συναλλαγών με το εξωτερικό (βαθμός εξωστρέφειας και εισαγωγική διείσδυση) και γ) της δομής της προσφοράς στην οικονομία όπως αυτή αντανακλάται στην κατανομή του μεγέθους των επιχειρήσεων, προσδιορίζει τη δυνητική αγορά ασφαλίσεων κυρίως στον κλάδο ζημιών και επηρεάζει το ύψος της παραγωγής ασφαλιστρών και τον βαθμό υποασφάλισης σε κάθε χώρα³.

Η ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από χαμηλό βαθμό εξωστρέφειας και έντασης εμπορικών συναλλαγών με το εξωτερικό, υψηλή συμμετοχή των υπηρεσιών στο ΑΕΠ και κατακερματισμένη δομή προσφοράς με πλήθος μικρών και πολύ μικρών επιχειρηματικών μονάδων, οι οποίες δεν μπορούν να αξιοποιήσουν οικονομίες κλίμακος και να περιορίσουν το κόστος ασφάλισης επί της αξίας παραγωγής τους. Αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν τον βαθμό διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα, συμβάλλοντας στην

² Η μόνη απαλλαγή που διατηρήθηκε είναι στα ασφάλιστρα ζωής σε συμβόλαια με διάρκεια τουλάχιστον 10 ετών.

³ Η υποασφάλιση αναφέρεται στη διαφορά μεταξύ του επιπέδου ασφαλιστικών καλύψεων που είναι οικονομικά επωφελείς και του πραγματοποιημένου επιπέδου ασφάλισης.

υποασφάλιση της χώρας και στις διαφορές που παρουσιάζει έναντι άλλων χωρών.

Πρότυπο αποταμίευσης. Το πρότυπο αποταμίευσης προσδιορίζεται από το ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματος που δεν καταναλώνουν τα νοικοκυριά, καθώς και από τη μορφή τοποθέτησης των συσσωρευμένων αποταμιευτικών πόρων στα επιμέρους πραγματικά και χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία. Οι ασφαλίσσεις ζωής και τα συνταξιοδοτικά προγράμματα αποτελούν μια μορφή μακροχρόνιας αποταμίευσης των νοικοκυριών, σε αντιδιαστολή με την τοποθέτηση των αποταμιεύσεων σε πραγματικά περιουσιακά στοιχεία (real assets) όπως ακίνητα, ατομικές επιχειρήσεις, οχήματα και άλλα στοιχεία. Τα πραγματικά περιουσιακά στοιχεία συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος της συνολικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων των ελληνικών νοικοκυριών. Επιπρόσθετα, η βαρύτητά τους είναι μεγαλύτερη συγκριτικά με άλλες χώρες, δείγμα της προτίμησης των νοικοκυριών για τη συγκεκριμένη μορφή μετασχηματισμού των αποταμιευτικών πόρων. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία των νοικοκυριών στην Ελλάδα περιλαμβάνουν κυρίως τραπεζικές καταθέσεις σε αντίθεση με άλλες χώρες, στις οποίες το χαρτοφυλάκιο των νοικοκυριών είναι αρκετά πιο διαφοροποιημένο. Σύμφωνα με έρευνα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας⁴, τα συνταξιοδοτικά προγράμματα και οι ασφαλίσσεις ζωής συμμετείχαν το 2014 μόλις με 1,5% στην αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών στην Ελλάδα, όταν κατά μέσο όρο στην Ευρωζώνη η συμμετοχή τους έφτανε στο 24,8%.

Την ίδια στιγμή ο συνολικός **ρυθμός αποταμίευσης** στην Ελλάδα είναι εξαιρετικά χαμηλός (αρνητικός), αποκλίνοντας σημαντικά από άλλες χώρες της Ευρώπης. Υπό αυτές τις συνθήκες (χαμηλό ή αρνητικό ποσοστό συνολικής αποταμίευσης και παγιωμένο πρότυπο αποταμίευσης) φαίνεται ότι απαιτούνται κίνητρα, αλλά και ακόμα μεγαλύτερη προσπάθεια από τις ασφαλιστικές εταιρίες στην Ελλάδα για την ανάδειξη του οφέλους από τη διαφοροποίηση των περιουσιακών στοιχείων των νοικοκυριών με την ένταξη σε μακροχρόνια αποταμιευτικά προγράμματα.

Αποδόσεις και επιτόκια. Η πορεία των επιτοκίων και των προσαρμοσμένων στον κίνδυνο και στη διάρκεια της επένδυσης αποδόσεων προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό τις ροές ασφαλιστρών στον κλάδο ασφαλίσεων ζωής και ειδικά προς τα

⁴ ECB (2016), The Household Finance and Consumption Survey: results from the second wave, Statistics Paper Series, No 18 / December 2016.

αποταμιευτικά και επενδυτικά προγράμματα που προσφέρουν οι ασφαλιστικές εταιρίες, με εγγυημένη ή χωρίς εγγυημένη απόδοση.

Δημόσιο «δίχτυ» ασφαλείας. Η ύπαρξη δημόσιας ασφαλιστικής προστασίας, η οποία αποτελεί υποχρέωση του κράτους σε περιπτώσεις επέλευσης καταστροφικών κινδύνων και φυσικών καταστροφών, επηρεάζει τη συμπεριφορά των ατόμων ως προς τη λήψη πρόσθετης ιδιωτικής ασφαλιστικής κάλυψης για καταστροφικούς κινδύνους. Στην ελληνική νομοθεσία προβλέπεται αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται σε κτίρια από σεισμούς, πλημμύρες, πυρκαγιές και κατολισθήσεις, εφόσον έχει οριοθετηθεί η πληγείσα περιοχή, καθώς και αποζημίωση πληγείσων επιχειρήσεων κατόπιν λεπτομερούς καταγραφής των ζημιών. Προβλέπεται επίσης οικονομική ενίσχυση σε θεομηνιόπληκτους και σεισμόπληκτους της χώρας, ενώ ο Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ) έχει αναλάβει το έργο της εξατομίκευσης των ζημιών στη γεωργία και στην κτηνοτροφία που προκαλούνται γενικά από θεομηνίες και άλλα έκτακτα γεγονότα. Η αντιλαμβανόμενη προστασία από το κράτος σε περίπτωση φυσικών καταστροφών εξασθενίζει τα κίνητρα νοικοκυριών και επιχειρήσεων για την αναζήτηση του κατάλληλου προγράμματος ασφαλιστικής προστασίας από την ιδιωτική ασφάλιση, επηρεάζοντας τη ζήτηση των σχετικών ασφαλιστικών προϊόντων.

Σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Ο τρόπος και η αποτελεσματικότητα με την οποία το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης συμπράττει/συνεργάζεται με την ιδιωτική ασφάλιση για να εκπληρώσει την αποστολή του επηρεάζει τον βαθμό διείσδυσης των ασφαλίσεων ζωής και ερμηνεύει διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ των χωρών.

Στον τομέα των συντάξεων και στο πλαίσιο του σχήματος των τριών πυλώνων του ασφαλιστικού συστήματος (βασική κρατική σύνταξη, επαγγελματικά ταμεία, ιδιωτική ασφάλιση)⁵, το ελληνικό σύστημα χαρακτηρίζεται από την ολοκληρωτική κυριαρχία του πρώτου πυλώνα, με τον δεύτερο πυλώνα να έχει ξεκινήσει σχετικά πρόσφατα και να έχει πολύ μικρή παρουσία. Οι παραδοσιακές ιδιωτικές ασφαλίσεις παρουσιάζουν υψηλότερη δραστηριότητα, ωστόσο παραμένουν σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα.

Τα ποσοστά αναπλήρωσης της σύνταξης στην Ελλάδα κατά το παρελθόν διατηρούσαν το επίπεδο διαβίωσης της διάρκειας του εργασιακού βίου και δεν

⁵ Εναλλακτικά οι πυλώνες θα μπορούσαν να αφορούν υποχρεωτικές εισφορές, υποχρεωτικές αποταμιεύσεις και εθελοντικές αποταμιεύσεις.

καθιστούσαν απαραίτητη την αναζήτηση πρόσθετων πηγών εξασφάλισης. Ωστόσο, η δραστική τους μείωση τα τελευταία χρόνια δημιουργεί μια θετική προοπτική για την ενίσχυση του συμπληρωματικού ρόλου της ιδιωτικής ασφάλισης, η οποία όμως καλείται να αυξήσει τη διείσδυσή της σε ένα περιβάλλον περιορισμένου διαθέσιμου εισοδήματος και χαμηλής ροπής προς αποταμίευση.

Στον τομέα της υγείας, οι δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης στην Ελλάδα, όπως και σε άλλες χώρες, καλύπτονται κατά κύριο λόγο από τα ασφαλιστικά ταμεία και τη γενική κυβέρνηση. Ο ρόλος της ιδιωτικής ασφάλισης υγείας είναι ακόμα αρκετά περιορισμένος στην Ελλάδα, τόσο με βάση τη συμμετοχή της στις δαπάνες όσο και συγκρινόμενος με άλλες χώρες, ενώ οι απευθείας δαπάνες των νοικοκυριών στην Ελλάδα είναι γενικά υψηλότερες. Τα δύο αυτά στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχουν περιθώρια ενίσχυσης του ρόλου της ιδιωτικής ασφάλισης υγείας, τα οποία διευρύνονται σε ένα περιβάλλον δημοσιονομικών περιορισμών και περαιτέρω γήρανσης του πληθυσμού.

Υποχρεωτικές ασφαλίσεις. Η νομοθεσία που καθορίζει συγκεκριμένους τύπους ασφάλισης ως υποχρεωτικούς, διαδραματίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του μεγέθους κάθε ασφαλιστικής αγοράς και κατά συνέπεια στις διαφορές που παρατηρούνται στη διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης μεταξύ των χωρών⁶. Η θεσμοθέτηση υποχρεωτικών ασφαλίσεων και ο βαθμός συμμόρφωσης προς αυτές, μπορεί να εξηγήσουν ένα μέρος των διαφορών στο επίπεδο διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης μεταξύ των χωρών⁷.

Βαθμός ενημέρωσης για τα οφέλη της ιδιωτικής ασφάλισης. Η πληροφόρηση για τα οφέλη της ασφάλισης και η δημιουργία ασφαλιστικής συνείδησης σε πολίτες και επιχειρήσεις συμβάλλουν στην αύξηση της διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης. Επιπλέον, ιδιαίτερα σημαντική είναι και η ενημέρωση για τις θεμελιώδεις αλλαγές που συμβαίνουν στην κοινωνία μας, όπως οι αλλαγές στην κοινωνική ασφάλιση, ώστε τα άτομα να είναι σε θέση να επιλέξουν τα κατάλληλα προγράμματα αποταμίευσης και υγειονομικής περίθαλψης.

⁶ Στην Ελλάδα, εκτός από τις περιπτώσεις της ασφάλισης αστικής ευθύνης έναντι τρίτων από όχημα και από χρήση επαγγελματικού σκάφους αναψυχής, η ιδιωτική ασφάλιση είναι υποχρεωτική και σε άλλες περιπτώσεις, όπως ενδεικτικά: α) Ασφάλιση για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων, β) Ασφάλιση για την πρόληψη και αποκατάσταση ζημιών στο περιβάλλον και γ) Αστική Ευθύνη Διαμεσολαβούντων και Ορκωτών Λογιστών.

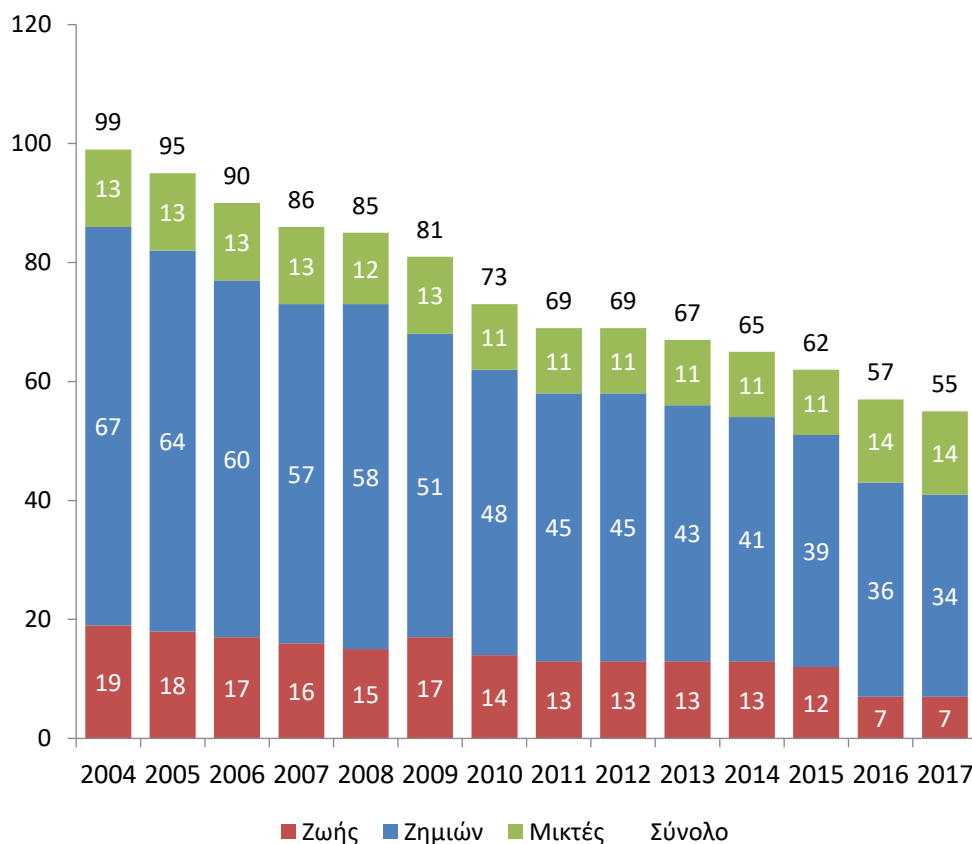
⁷ Επίδραση που πολλαπλασιάζεται με τη δυνατότητα σταυροειδών πωλήσεων (cross-selling) ασφαλιστικών προϊόντων.

Εμπιστοσύνη στην ιδιωτική ασφάλιση. Η εμπιστοσύνη στην ικανότητα των ασφαλιστικών εταιριών να αποζημιώνουν τους ασφαλισμένους, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τα μακροχρόνια αποταμιευτικά προϊόντα, λειτουργεί καταλυτικά στη διείσδυση της ιδιωτικής ασφάλισης και στην αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων που αυτή παρέχει στην οικονομία. Η οικοδόμηση εμπιστοσύνης απαιτεί τη συνεχή εξασφάλιση της αξιοπιστίας της ασφαλιστικής αγοράς, η οποία προκύπτει: α) από τη λειτουργία (προληπτικών) εποπτικών και εγγυητικών μηχανισμών, που με συνέπεια διασφαλίζουν τη φερεγγυότητα των ασφαλιστικών εταιριών και την τήρηση των συμβολαίων και β) από τις πρακτικές των ίδιων των ασφαλιστικών εταιριών και των διαμεσολαβούντων και την ποιότητα υπηρεσιών που παρέχουν στους ασφαλισμένους.

2.6 Αριθμός ασφαλιστικών επιχειρήσεων

Στην ελληνική ασφαλιστική αγορά δραστηριοποιήθηκαν 55 ασφαλιστικές επιχειρήσεις το 2017, με την πλειονότητά τους (34) να παρέχει αποκλειστικά ασφαλίσεις κατά ζημιών (Διάγραμμα 2.15). Αποκλειστικά στις ασφαλίσεις ζωής δραστηριοποιήθηκαν 7 ασφαλιστικές επιχειρήσεις, ενώ οι υπόλοιπες 14 επιχειρήσεις ήταν μικτές, παρείχαν δηλαδή τόσο καλύψεις ζωής όσο και ζημιών. Η μείωση του αριθμού των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα ήταν από τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας συνεχής και σημαντική – με πιο έντονη τη μείωση στον αριθμό των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις ασφαλίσεις κατά ζημιών.

Διάγραμμα 2.15: Αριθμός ασφαλιστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, 2004-2017

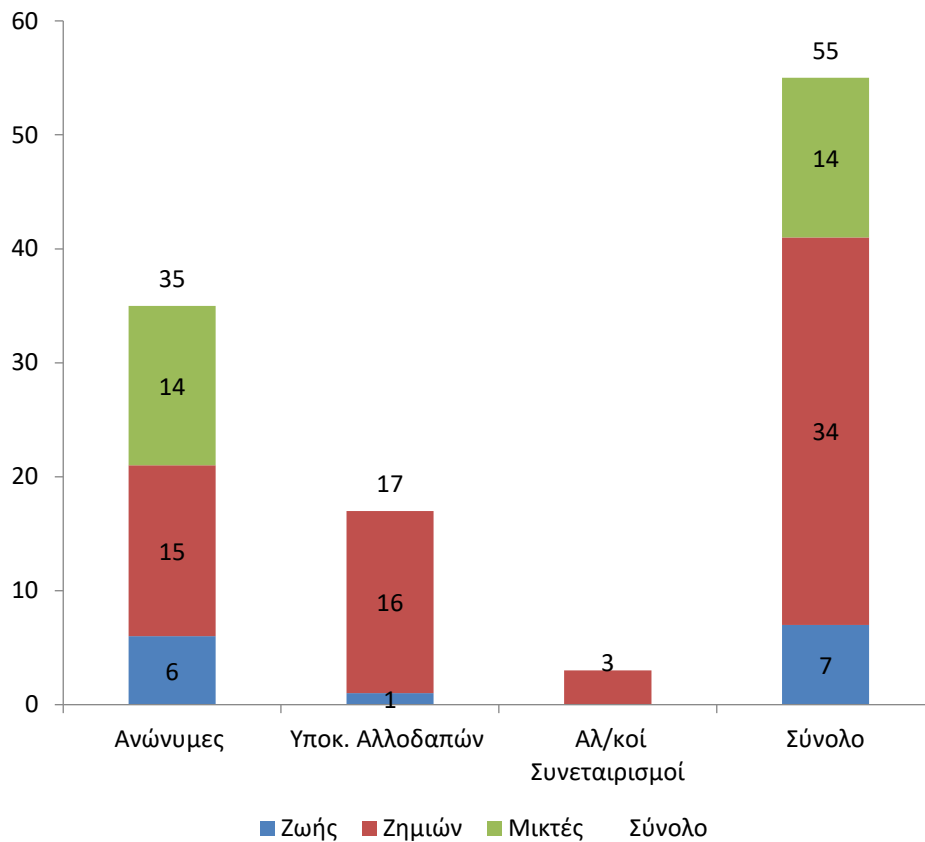
Πηγή: ΕΑΕΕ.

Με βάση το καθεστώς εγκατάστασης, η πλειονότητα των ασφαλιστικών επιχειρήσεων είναι ανώνυμες ασφαλιστικές εταιρίες, ενώ αρκετά λιγότερα είναι

τα υποκαταστήματα αλλοδαπών ασφαλιστικών επιχειρήσεων (Διάγραμμα 2.16). Στην ελληνική ασφαλιστική αγορά δραστηριοποιούνται επίσης 3 πανελλαδικόι αλληλασφαλιστικοί συνεταιρισμοί, αποκλειστικά στις ασφαλίσσεις κατά ζημιών.

Διάγραμμα 2.16: Κατανομή ασφαλιστικών επιχειρήσεων με βάση το καθεστώς εγκατάστασης και λειτουργίας, 2017

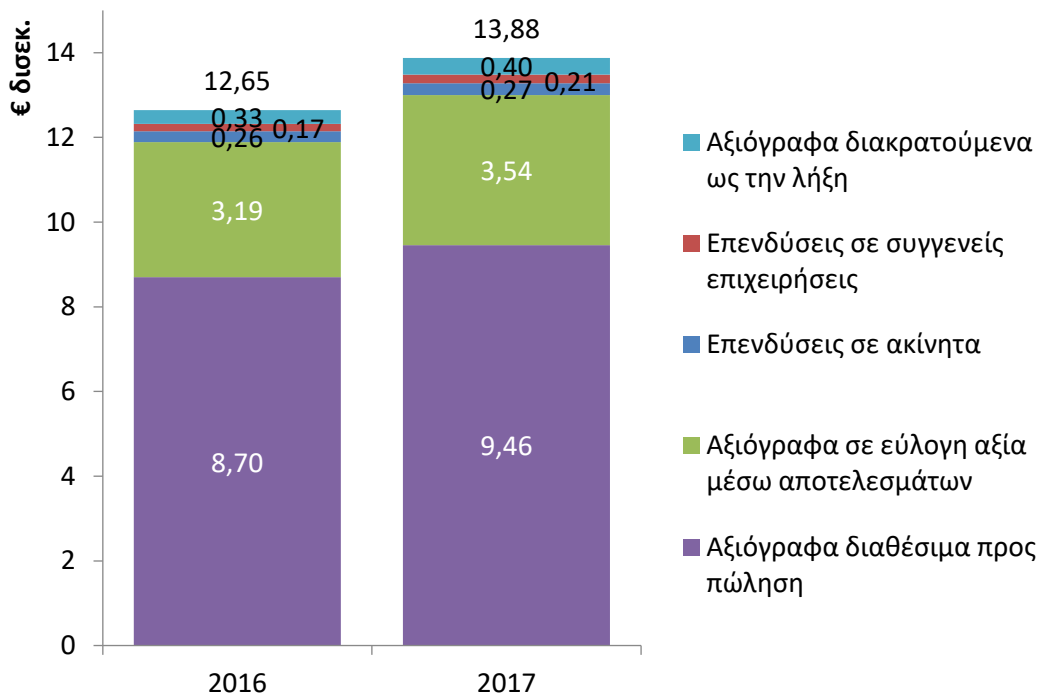
Πηγή: ΕΑΕΕ.

2.7 Επενδύσεις

Η φύση των ασφαλιστικών εργασιών απαιτεί τη βραχυπρόθεσμη ή/και μακροπρόθεσμη επενδυτική τοποθέτηση των εισπραχθέντων ασφαλιστρών και λοιπών εσόδων. Οι επενδυτικές επιλογές των ασφαλιστικών εταιριών εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα χαρακτηριστικά των μελλοντικών υποχρεώσεων που απορρέουν από τα συμβόλαια που έχουν στο χαρτοφυλάκιο τους. Το μέγεθος και η ροή της παραγωγής ασφαλιστρών, σε συνδυασμό με τον μακροπρόθεσμο χαρακτήρα μεγάλου μέρους των υποχρεώσεων, καθιστούν τις ασφαλιστικές εταιρίες σημαντικούς θεσμικούς επενδυτές.

Οι επενδύσεις των ασφαλιστικών εταιριών που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν σε €13,9 δισεκ. το 2017, αυξημένες κατά 9,7% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος. Τα διαθέσιμα προς πώληση αξιόγραφα μαζί με τα αξιόγραφα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων των ασφαλιστικών εταιριών (Διάγραμμα 2.17). Μικρότερη συμμετοχή έχουν οι επενδύσεις σε ακίνητα και σε συγγενείς εταιρίες καθώς και τα αξιόγραφα που διακρατούνται μέχρι τη λήξη.

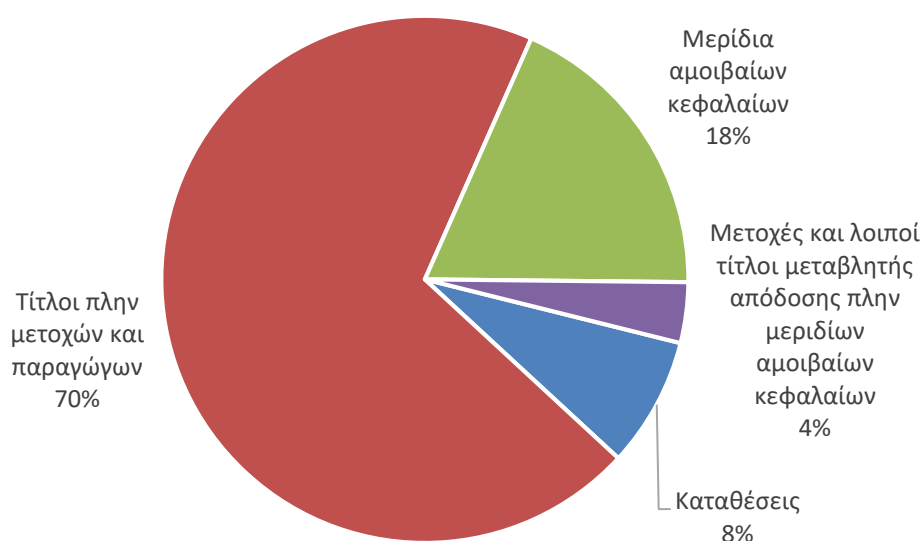
Διάγραμμα 2.17: Συνολικές επενδύσεις ασφαλιστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, 2016 και 2017

Πηγή: Οικονομικά στοιχεία ασφαλιστικών επιχειρήσεων ΕΑΕΕ.

Η σύνθεση του χαρτοφυλακίου επενδύσεων οφείλει να ευθυγραμμίζεται με τους κανόνες εποπτείας στους οποίους υπόκεινται οι ασφαλιστικές εταιρίες, εξασφαλίζοντας τη ρευστότητα και την αποδοτικότητα που απαιτείται ώστε να καλύπτονται οι υποχρεώσεις προς τους ασφαλισμένους. Το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο των ασφαλιστικών εταιριών στην Ελλάδα περιλαμβάνει κυρίως τίτλους πλην μετοχών και παραγώγων, όπως ομόλογα και άλλους τίτλους σταθερού εισοδήματος (ποσοστό 70% το α' εξάμηνο του 2019 σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος) (Διάγραμμα 2.18). Οι επενδύσεις σε μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής απόδοσης (αμοιβαία κεφάλαια) συγκέντρωσαν το 22% της αξίας των επενδύσεων, ενώ το υπόλοιπο 8% περιλαμβάνει τις καταθέσεις.

Διάγραμμα 2.18: Κατανομή Ενεργητικού Ασφαλιστικών Εταιριών, α εξάμηνο 2019

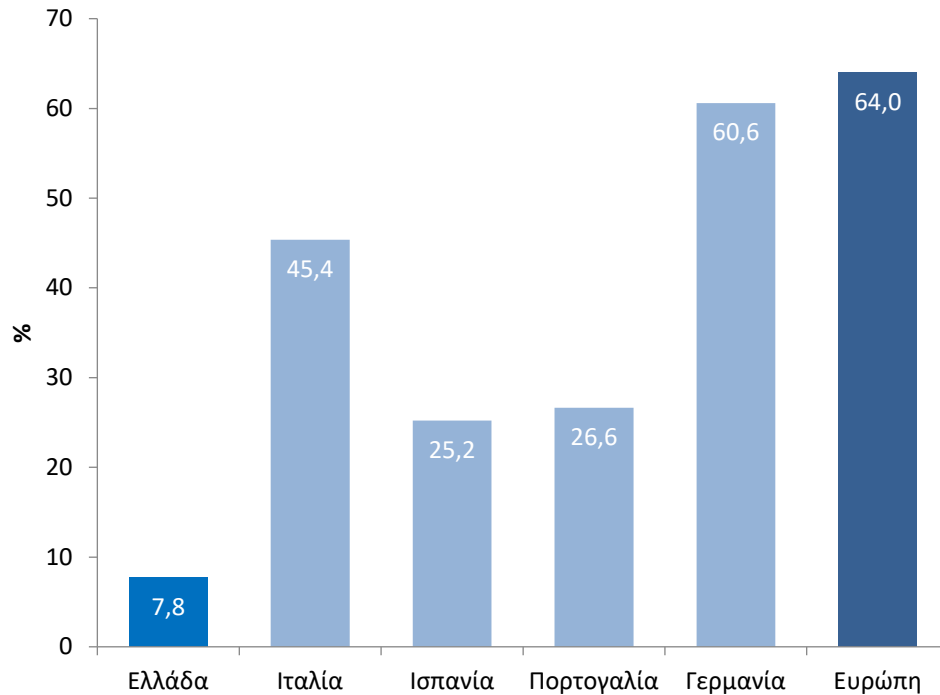

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος.

Οι επενδύσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων είναι σημαντικά χαμηλότερες στην Ελλάδα συγκριτικά με άλλες χώρες, ιδιαίτερα στον κλάδο ζωής (Διάγραμμα 2.19). Η μεγάλη απόσταση αντανακλά τις συσσωρευμένες από το παρελθόν διαφορές στη διεξόδυση της ιδιωτικής ασφάλισης. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι, λόγω της υψηλής διεξόδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις αποτελούν τους μεγαλύτερους θεσμικούς επενδυτές στην Ευρώπη,

με επενδυτικό χαρτοφυλάκιο που σύμφωνα με την Insurance Europe ξεπέρασε το 2017 τα €10,2 τρισεκ..

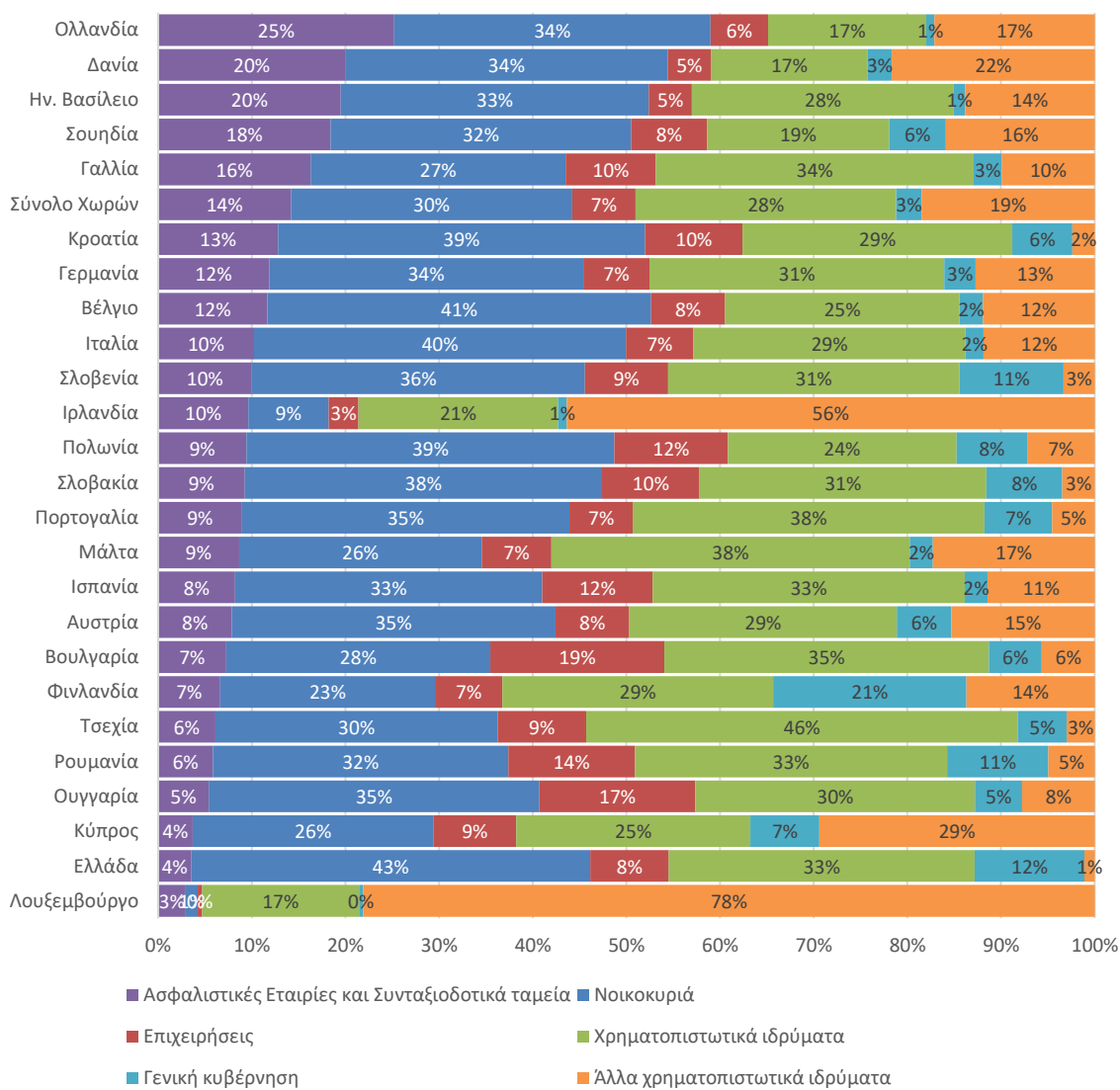
Διάγραμμα 2.19: Επενδύσεις ασφαλιστικών επιχειρήσεων προς ΑΕΠ, 2017

Πηγή: Οικονομικά στοιχεία ασφαλιστικών επιχειρήσεων ΕΑΕΕ, Insurance Europe.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις και τα συνταξιοδοτικά ταμεία κατέχουν υψηλό ποσοστό του συνόλου των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην Ευρώπη και είναι μεγάλοι θεσμικοί επενδυτές. Στην Ελλάδα, ωστόσο, αρκετά μικρότερο μέρος των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων βρίσκεται στην κατοχή των ασφαλιστικών εταιριών και των συνταξιοδοτικών ταμείων (Διάγραμμα 2.20).

Διάγραμμα 2.20: Κατανομή συνόλου χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σε χώρες της Ευρώπης, 2017

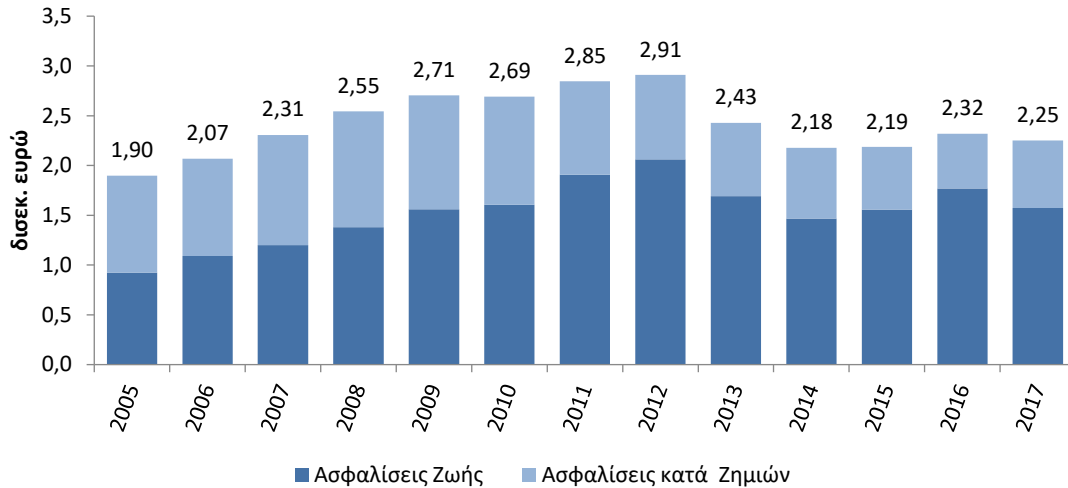

Πηγή: European Fund and Asset Management Association. Ownership of Investment Funds in Europe, February 2019.

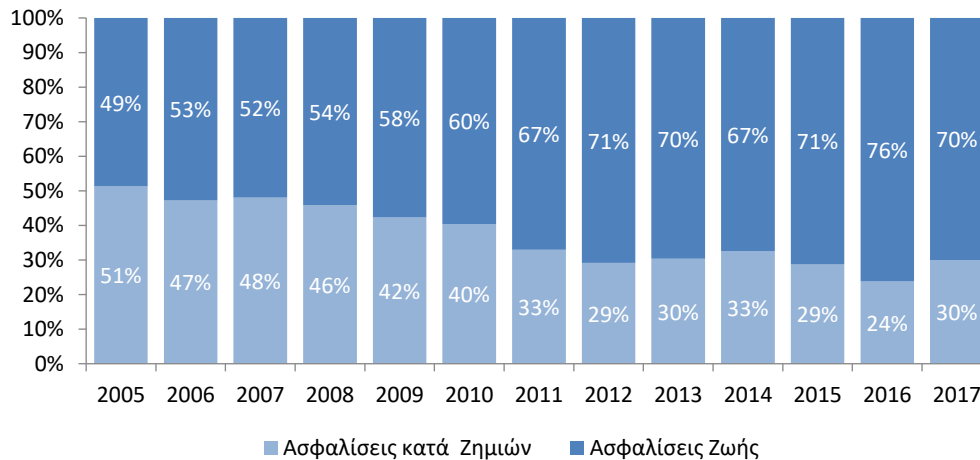
2.8 Αποζημιώσεις

Το σύνολο των αποζημιώσεων και παροχών των ασφαλιστικών εταιριών στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε €2,25 δισεκ. το 2017 και κατευθύνθηκε κυρίως στον κλάδο ασφαλίσεων ζωής (Διάγραμμα 2.21 και Διάγραμμα 2.22).

Διάγραμμα 2.21: Αποζημιώσεις ανά κλάδο ασφάλισης

Διάγραμμα 2.22: Κατανομή αποζημιώσεων ανά κλάδο ασφάλισης

Πηγή: ΕΑΕΕ, *Από το 2016 οι οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων δημοσιεύονται με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.) σε εφαρμογή του Ν. 4308/2014 «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα και συναφείς ρυθμίσεις». Επίσης, σύμφωνα με τον Ν. 4364/5-2-2016 περί «Φερεγγυότητας II» καταργήθηκε από 1-1-2016 η υποχρέωση έκδοσης συνοπτικών οικονομικών καταστάσεων. Συνεπώς, τα οικονομικά στοιχεία των ετών μέχρι και το 2015 και του 2016 όπως καταγράφονται δεν είναι συγκρίσιμα μεταξύ τους.

3 Συνεισφορά της ιδιωτικής ασφάλισης στην ελληνική οικονομία και κοινωνία

3.1 Εισαγωγή

Η ιδιωτική ασφάλιση με τις υπηρεσίες συγκέντρωσης και διαχείρισης των κινδύνων που προσφέρει, παρέχει ουσιαστική υποστήριξη στην κοινωνία και την οικονομία. Η ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία του ασφαλιστικού κλάδου αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη πλήθους δραστηριοτήτων στη βιομηχανία, στον τουρισμό, στις μεταφορές και στο διεθνές εμπόριο. Επιπλέον, η ίδια η ασφαλιστική προστασία αποτελεί ένα προϊόν (υπηρεσία) που συνεισφέρει στο ΑΕΠ, ενώ επιτελώντας τις βασικές τους λειτουργίες οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις δημιουργούν θέσεις εργασίας στην οικονομία. Στο τμήμα αυτό εξετάζουμε την ιδιωτική ασφάλιση ως μια οικονομική δραστηριότητα που συνεισφέρει άμεσα και έμμεσα στο ΑΕΠ, καθώς και την καταλυτική της επίδραση στην ανάπτυξη της οικονομίας και τη διασφάλιση του επιπέδου ευημερίας των πολιτών.

3.2 Παραγωγή, προστιθέμενη αξία και απασχόληση στον κλάδο ασφαλίσεων

Για τον ποσοτικό προσδιορισμό της συνεισφοράς της ιδιωτικής ασφάλισης στην οικονομία απαιτείται αρχικά η αποσαφήνιση της έννοιας της αξίας του προϊόντος που παράγει ο κλάδος, ώστε να γίνει δυνατός στη συνέχεια ο υπολογισμός της προστιθέμενης αξίας, η οποία αποτελεί το τυπικό μέτρο προσδιορισμού της άμεσης συνεισφοράς ενός κλάδου στο εγχώριο προϊόν μιας οικονομίας. Αυτό συμβαίνει διότι η αρχή υπολογισμού της αξίας παραγωγής του κλάδου ασφάλισης με βάση το σύστημα των εθνικών λογαριασμών διαφοροποιείται από την πάγια πρακτική του κλάδου, κατά την οποία η αξία παραγωγής αναφέρεται στην παραγωγή ασφαλιστρών.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τους κανόνες κατάρτισης των εθνικών λογαριασμών, η αξία παραγωγής στις ασφαλίσεις υπολογίζεται ως εξής⁸:

- **Ασφαλίσεις κατά Ζημιών:** Δεδουλευμένα ασφάλιστρα + συμπληρωματικά ασφάλιστρα (έσοδα από επενδύσεις) – προσαρμοσμένες θεμελιωθείσες απαιτήσεις⁹ (αποζημιώσεις).
- **Πρωτασφαλίσεις Ζωής:** Δεδουλευμένα ασφάλιστρα + συμπληρωματικά ασφάλιστρα (έσοδα από επενδύσεις) – οφειλόμενες παροχές – αυξήσεις (συν μειώσεις) των τεχνικών αποθεματικών.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η προσέγγιση που ακολουθείται στους εθνικούς λογαριασμούς για τον προσδιορισμό του προϊόντος της ασφάλισης είναι αυτή των **καθαρών ασφαλιστρών** (net premiums approach). Η προσέγγιση αυτή στηρίζεται στην παραδοχή ότι οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις επιτελούν δύο κύριες λειτουργίες: α) τη συγκέντρωση κινδύνων και την αναδιανομή των ασφαλιστρών για την πληρωμή αποζημιώσεων και β) την είσπραξη και επένδυση των ασφαλιστρών από τα οποία προκύπτει εισόδημα. Ο κλάδος της ασφάλισης παρέχει δηλαδή τις διοικητικές και επιστημονικές υπηρεσίες που επιτρέπουν την εκτέλεση αυτών των λειτουργιών και δεν αναλαμβάνει ο ίδιος τους κινδύνους που ασφαλίζει. Πρακτικά, σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, το προϊόν του κλάδου ισοδυναμεί με το άθροισμα των δαπανών λειτουργίας και του κέρδους των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

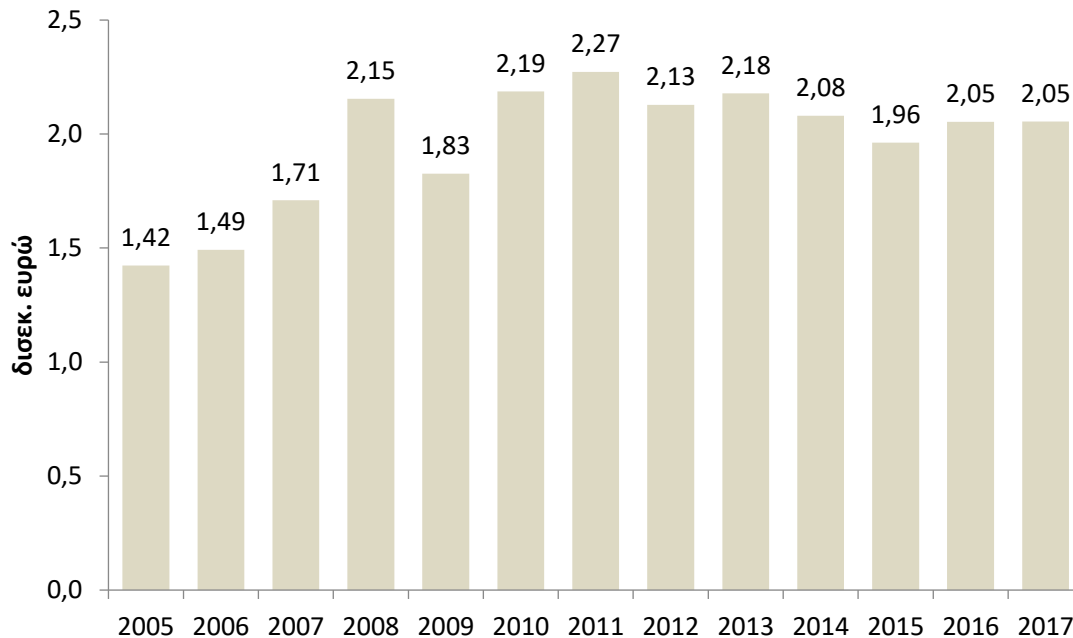
⁸ Πηγή: Κανονισμός 549/2013 παρ.16.51 και 16.52.

⁹ Οι προσαρμοσμένες θεμελιωθείσες απαιτήσεις συνεκτιμούν τη μεταβλητότητα των απαιτήσεων, οι οποίες «διορθώνονται» με τη χρήση ιστορικών στοιχείων ή λογιστικών στοιχείων σχετικά με τις μεταβολές στα εξισωτικά αποθεματικά και τα ίδια κεφάλαια.

Έτσι προκύπτει ότι η αξία παραγωγής του κλάδου ασφαλίσεων στην Ελλάδα διαμορφώθηκε το 2017 σε €2,05 δισεκ. (Διάγραμμα 3.1). Οι διακυμάνσεις της αξίας παραγωγής δεν ακολουθούν τον οικονομικό κύκλο, καθώς, εκτός από τα δεδουλευμένα ασφάλιστρα, η αξία παραγωγής εξαρτάται από την εξέλιξη των αποζημιώσεων και των εσόδων από τις επενδύσεις.

Διάγραμμα 3.1: Αξία παραγωγής κλάδου Ασφαλίσεων στην Ελλάδα, 2005-2017

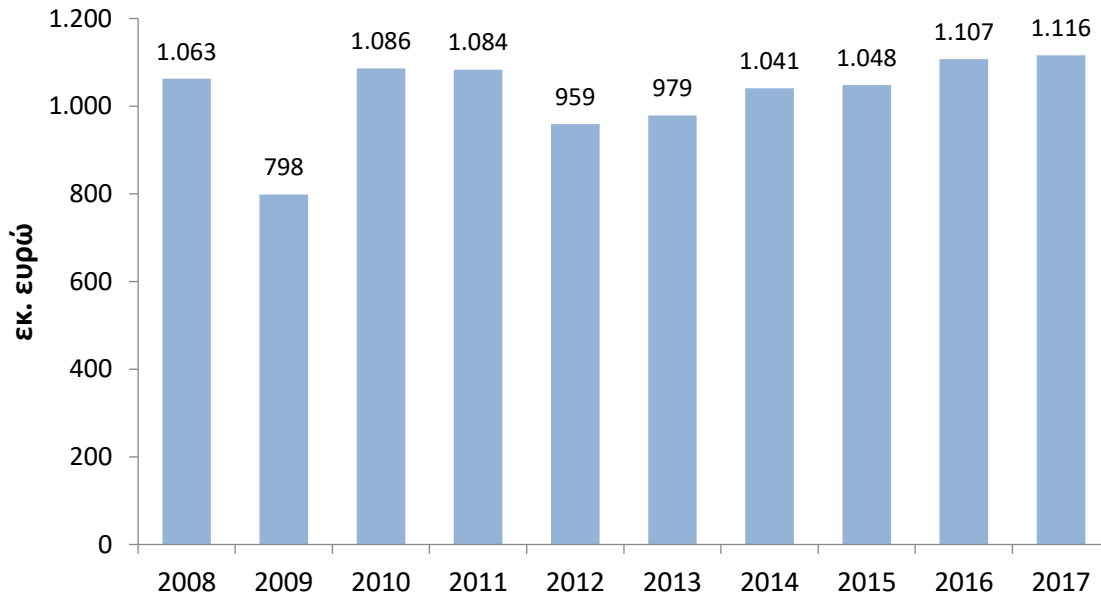
Πηγή: Eurostat.

Παρόμοια διακύμανση παρουσιάζει η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του κλάδου¹⁰, η οποία υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της αξίας παραγωγής και των ενδιάμεσων εισροών του κλάδου (π.χ. προμήθειες σε διαμεσολαβούντες, αντασφάλιστρα, λειτουργικά έξοδα κ.λπ.). Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία εκφράζει την άμεση οικονομική συμβολή της ιδιωτικής ασφάλισης και αντιστοιχεί στους πόρους που έχουν στη διάθεσή τους οι επιχειρήσεις του κλάδου για την πληρωμή μισθών, εργοδοτικών εισφορών, αποσβέσεων, άμεσων φόρων και μερισμάτων στους μετόχους τους, καθώς και για τη δημιουργία

¹⁰ Η προστιθέμενη αξία (σε τιμές συντελεστών παραγωγής) είναι το ακαθάριστο εισόδημα από τις λειτουργικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων προσαρμοσμένο ως προς τις επιδοτήσεις και τους έμμεσους φόρους. Υπολογίζεται με την *πρόσθεση* του κύκλου εργασιών, άλλων λειτουργικών εσόδων και της μεταβολής των αποθεμάτων και την *αφαίρεση* των αγορών αγαθών και υπηρεσιών και των άλλων φόρων στα προϊόντα και στην παραγωγή. Εναλλακτικά, υπολογίζεται ως άθροισμα του ακαθάριστου λειτουργικού πλεονάσματος και του κόστους εργασίας (βλέπε Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Value_added_at_factor_cost).

αποθεματικού κερδών. Διαμορφώθηκε το 2017 σε €1.116 εκατ., ποσό που αντιστοιχεί στο 0,5% του ΑΕΠ το ίδιο έτος.

Διάγραμμα 3.2: Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κλάδου Ασφαλίσεων, 2008-2017

Πηγή: Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ, Εκτιμήσεις IOBE (απασχόληση σε δραστηριότητες συναφείς προς τις ασφαλίσσεις).

Μια άλλη όψη της άμεσης συνεισφοράς της ιδιωτικής ασφάλισης αφορά στις θέσεις εργασίας που προσφέρει στην ελληνική οικονομία. Συνολικά στον κλάδο ασφάλισης απασχολήθηκαν το 2017 περίπου 8.340 άτομα, μέγεθος που σημείωσε αυξητική τάση τα τελευταία χρόνια (Διάγραμμα 3.3). Σε αυτά δεν περιλαμβάνονται: α) οι διαμεσολαβούντες και άλλοι συνεργαζόμενοι με τις ασφαλιστικές εταιρίες (π.χ. πραγματογνώμονες ζημιών) β) τα άτομα με μισθωτή σχέση εργασίας που υποστηρίζουν τους διαμεσολαβητές ασφαλίσεων (γραφεία πωλήσεων, πρακτορεία κ.λπ.) και γ) τα άτομα στον τραπεζικό τομέα που ασχολούνται με τις πωλήσεις ασφαλιστικών προϊόντων. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, οι απασχολούμενοι στις παραπάνω τρεις κατηγορίες επαγγελματιών έφτασαν τα 13.560 άτομα το 2017. Συνεπώς, η απασχόληση στον ευρύτερο ασφαλιστικό κλάδο το 2017 εκτιμάται σε 21.890 θέσεις εργασίας.

Διάγραμμα 3.3: Απασχόληση στον κλάδο ασφάλισης, 2012-2017

Πηγή: Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ, Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ (απασχόληση σε δραστηριότητες συναφείς προς τις ασφαλίσσεις).

3.3 Τύποι επιδράσεων της ασφάλισης στην οικονομία και κοινωνία

Η επίδραση της ιδιωτικής ασφάλισης στην οικονομία διευρύνεται αν ληφθούν υπόψη: α) οι διασυνδέσεις της με άλλες οικονομικές δραστηριότητες και β) η δαπάνη του εισοδήματος των εργαζομένων στην αλυσίδα αξίας της ιδιωτικής ασφάλισης (**συνολική επίδραση στην οικονομία**, Πίνακας 3.1).

Πίνακας 3.1: Τύποι επιδράσεων της ιδιωτικής ασφάλισης στην οικονομία

Ιδιωτική Ασφάλιση: Τύποι επιδράσεων στην οικονομία		
Άμεση Επίδραση	Έμμεση Επίδραση	Προκαλούμενη Επίδραση
Προϊόν, φόροι, εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, θέσεις εργασίας κ.λπ. που δημιουργούνται από την κύρια δραστηριότητα του κλάδου (πωλήσεις ασφαλιστικών προϊόντων)	Η πρόσθετη δραστηριότητα που δημιουργείται σε άλλους κλάδους, οι οποίοι αποτελούν τους προμηθευτές των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, τους προμηθευτές των προμηθευτών κ.ο.κ.	Η επίδραση από την κατανάλωση των νοικοκυριών που προέρχεται από τους μισθούς που αποκομίζουν οι εργαζόμενοι λόγω της άμεσης και έμμεσης οικονομικής επίδρασης της ιδιωτικής ασφάλισης

Πηγή: Ανάλυση IOBE

Συγχρόνως, η ασφάλιση συμβάλει καταλυτικά στην επιχειρηματικότητα και την οικονομική ανάπτυξη, ενώ η λειτουργία της έχει προεκτάσεις τόσο στο επίπεδο διαβίωσης των πολιτών και την κοινωνική σταθερότητα, όσο και στην πορεία των δημοσίων οικονομικών και των μακροοικονομικών επιδόσεων της οικονομίας (**καταλυτική επίδραση στην οικονομία και κοινωνία**, Πίνακας 3.2). Οι δύο αυτές κατηγορίες επιδράσεων αναλύονται στη συνέχεια.

Πίνακας 3.2: Καταλυτικές επιδράσεις της ιδιωτικής ασφάλισης στην οικονομία και στην κοινωνία

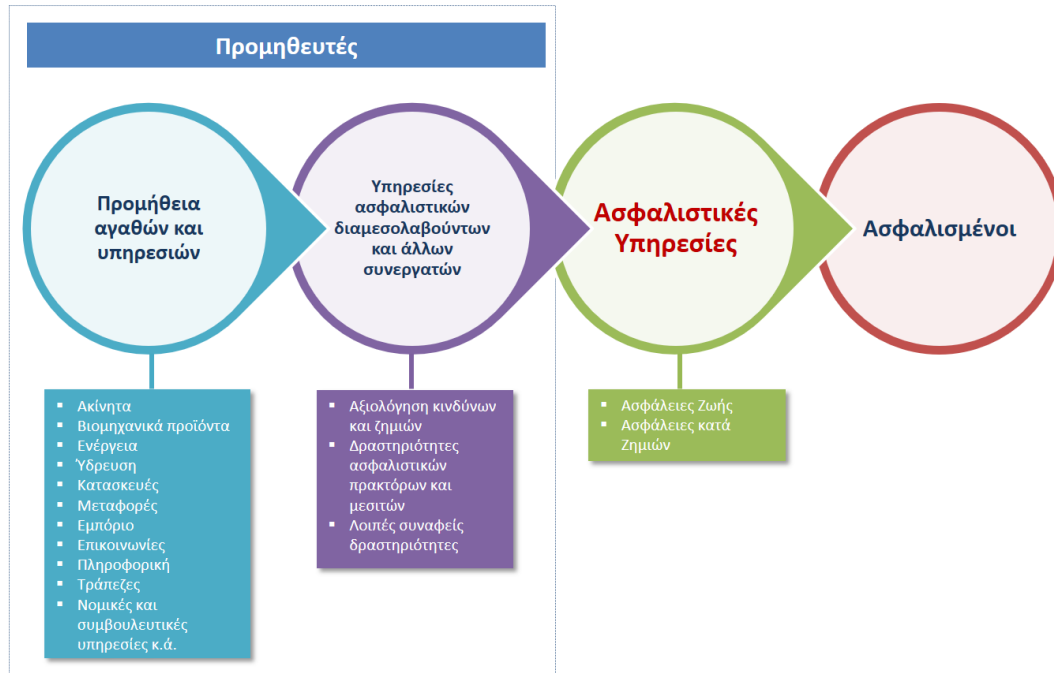
Ιδιωτική Ασφάλιση: Καταλυτικές επιδράσεις στην οικονομία και στην κοινωνία		
Επίπεδο διαβίωσης πολιτών και κοινωνική σταθερότητα	Επιχειρηματικότητα και ανάπτυξη	Δημόσια οικονομικά και μακροοικονομικές επιδόσεις
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμβάλει στη σταθερότητα του επιπέδου διαβίωσης και ποιότητας ζωής των πολιτών (π.χ. μετά τη σύνταξη). ▪ Συμβάλει στη δημόσια ασφάλεια και στην ανάπτυξη νέων προϊόντων, αυξάνοντας την ευαισθησία για θέματα ασφάλειας και οδηγώντας σε πιο αυστηρές προδιαγραφές ασφάλειας. ▪ Συμβάλει στην αντιμετώπιση προκλήσεων για την κοινωνία, όπως η γήρανση του πληθυσμού και η κλιματική αλλαγή. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Επιτρέπει την πιο αποτελεσματική διαχείριση διαφορετικών κινδύνων. ▪ Διευκολύνει τις πιστώσεις και το εμπόριο και υποστηρίζει την επιχειρηματική και οικονομική ανάπτυξη. ▪ Αποτρέπει χρεοκοπίες επιχειρήσεων – προσφέρει οικονομική ασφάλεια. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμβάλει στη διαχρονική εξομάλυνση της συνολικής κατανάλωσης. ▪ Μετριάζει το βάρος του κρατικού προϋπολογισμού για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας προς τους πολίτες μέσω των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. ▪ Προωθεί την αποτελεσματική λειτουργία των αγορών κεφαλαίων και αναβαθμίζει την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. ▪ Κινητοποιεί εγχώριες αποταμιεύσεις και προωθεί τη χρήση τους σε μακροχρόνιες επενδύσεις.

Πηγή: Ανάλυση IOBE

3.3.1 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η αξία παραγωγής, η προστιθέμενη αξία, οι θέσεις εργασίας και τα φορολογικά έσοδα που δημιουργεί με τη δραστηριότητά του ο κλάδος αποτελούν την άμεση επίδρασή του στην οικονομία (direct effect). Η παροχή ασφαλιστικής προστασίας απαιτεί τη χρήση αγαθών και υπηρεσιών από άλλους κλάδους της οικονομίας, όπως υπηρεσίες ασφαλιστικών διαμεσολαβούντων και άλλων συνεργατών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, ακίνητα, ενέργεια, επικοινωνίες, τραπεζικές υπηρεσίες, νομικές και συμβουλευτικές και άλλες υπηρεσίες κ.ά.. Επιπλέον, η παραγωγή αυτών των αγαθών από τους άμεσους προμηθευτές του κλάδου της ιδιωτικής ασφάλισης βασίζεται σε προμήθειες από άλλους κλάδους της οικονομίας. Με αυτό τον τρόπο, οι δαπάνες για την αγορά ασφαλιστικών προϊόντων δημιουργούν προστιθέμενη αξία και στηρίζουν θέσεις εργασίας σε μια αλυσίδα από οικονομικές δραστηριότητες (Διάγραμμα 3.4).

Διάγραμμα 3.4: Αλυσίδα αξίας κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης

Πηγή: Ανάλυση IOBE.

Η δραστηριότητα που δημιουργείται στο σύνολο της αλυσίδας αξίας και υπερβαίνει την άμεση δραστηριότητα στον κλάδο ασφάλισης ονομάζεται «έμμεση επίδραση» (indirect effect) στην ορολογία της ανάλυσης κοινωνικοοικονομικών επιδράσεων. Η έμμεση επίδραση εκτιμάται με τη χρήση του υποδείγματος εισροών-εκροών, το οποίο αναπτύχθηκε από τον οικονομολόγο Wassily Leontief (Διάγραμμα 3.5 και Πλαίσιο 3.1).

Το υπόδειγμα εισροών-εκροών υπολογίζει επιπρόσθετα και τις επιδράσεις που προκαλούνται από το γεγονός ότι μέρος της προστιθέμενης αξίας που δημιουργείται άμεσα και έμμεσα στην αλυσίδα αξίας του κλάδου ασφάλισης κατευθύνεται στα νοικοκυριά ως εισόδημα από εργασία. Οι (άμεσα και έμμεσα) εργαζόμενοι αμείβονται και στη συνέχεια δαπανούν τον μισθό τους για αγορές αγαθών και υπηρεσιών, δημιουργώντας έτσι έσοδα σε κλάδους και επιχειρήσεις που παρέχουν αυτά τα αγαθά και υπηρεσίες (**προκαλούμενη ή επαγόμενη επίδραση** – induced effect). Η συνολική συνεισφορά του κλάδου ασφάλισης στην οικονομία είναι το άθροισμα της άμεσης, έμμεσης και προκαλούμενης επίδρασης.

Διάγραμμα 3.5: Άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις

Πλαίσιο 3.1: Το υπόδειγμα εισροών-εκροών

Η ανάλυση με τη χρήση του υποδείματος εισροών-εκροών σε αυτή τη μελέτη βασίζεται σε στοιχεία για τη δραστηριότητα του κλάδου ασφάλισης, καθώς και στα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία κλαδικής διάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας, όπως αυτή αποτυπώνεται στους πίνακες εισροών-εκροών που δημοσιεύονται από την Eurostat.

Το υπόδειγμα εισροών-εκροών στηρίζεται σε συγκεκριμένες υποθέσεις, η βασικότερη από τις οποίες αφορά στην τεχνολογία παραγωγής, η οποία θεωρείται σταθερή. Θεωρείται δηλαδή ότι για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος ενός κλάδου απαιτούνται εισροές (προϊόντα, υπηρεσίες και εργασία) σε σταθερές αναλογίες, ανεξάρτητα από το ύψος της συνολικής παραγωγής του κλάδου. Επίσης, οι καταναλωτικές προτιμήσεις και οι τιμές στην οικονομία δεν αλλάζουν ως αποτέλεσμα της μεταβολής που εξετάζεται, ενώ δεν υπάρχουν περιορισμοί στις παραγωγικές δυνατότητες των κλάδων της οικονομίας. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου υποδείματος, η παραγωγή κάθε κλάδου καθορίζεται από τη ζήτηση για το προϊόν του. Οι παραπάνω υποθέσεις θεωρούνται εύλογες όταν εξετάζεται η επίδραση ενός κλάδου ή ενός επιχειρηματικού συστήματος, καθώς σε αυτή την περίπτωση οι επιδράσεις δεν έχουν το μέγεθος που μπορούν να μεταβάλουν δομικά την κατανομή των πόρων εντός της οικονομίας.

Με βάση τις συγκεκριμένες υποθέσεις υπολογίζονται οι συντελεστές παραγωγής σε όρους αξίας απαιτούμενων εισροών από άλλους κλάδους ανά μονάδα αξίας τελικού προϊόντος κάθε κλάδου. Επιλύοντας σύστημα εξισώσεων που αποτυπώνει τις σχέσεις μεταξύ του συνολικού προϊόντος, της τελικής ζήτησης και της χρήσης συντελεστών παραγωγής κατά κλάδο, υπολογίζεται η μήτρα Leontief, η οποία δείχνει τον βαθμό στον οποίον η τελική ζήτηση επενεργεί πολλαπλασιαστικά πάνω στο συνολικό προϊόν. Πολλαπλασιάζοντας τη μήτρα Leontief με τα μεγέθη για τη δραστηριότητα του κλάδου ασφάλισης στην Ελλάδα, προκύπτουν οι έμμεσες και οι προκαλούμενες επιδράσεις.

3.3.2 ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η συνεισφορά του ασφαλιστικού κλάδου στην οικονομία ξεπερνά τα όρια που προσδιορίστηκαν προηγουμένως. Η ασφάλιση αποτελεί «καταλύτη» για την οικονομική ανάπτυξη, καθώς χωρίς την ύπαρξή της πλήθος άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων δεν θα ήταν δυνατό να πραγματοποιηθούν. Η προστιθέμενη αξία, η παραγωγή ασφαλιστρών, οι αποζημιώσεις και τα έσοδα από επενδύσεις αποτελούν χρήσιμα μέτρα για τον προσδιορισμό του μεγέθους του ασφαλιστικού κλάδου, ωστόσο δεν αντανakλούν τη συνεισφορά της ασφάλισης στην παροχή εξασφάλισης και υπηρεσιών διαχείρισης επενδύσεων και κινδύνου, δηλαδή σε παράγοντες που διευκολύνουν την οικονομική μεγέθυνση. Εξετάζουμε στη συνέχεια τη συμβολή της ασφάλισης στη σταθερότητα του επιπέδου διαβίωσης των ατόμων, στην επιχειρηματικότητα και ανάπτυξη και τέλος, στα δημόσια οικονομικά και τις μακροοικονομικές επιδόσεις της οικονομίας.

Σταθερότητα επιπέδου διαβίωσης και ποιότητας ζωής των ατόμων. Η ασφάλιση συμβάλει στη σταθερότητα του επιπέδου διαβίωσης και της ποιότητας ζωής των ατόμων και με τον τρόπο αυτό προάγει την οικονομική και κοινωνική σταθερότητα. Πλήθος ασφαλιστικών προϊόντων έχουν σχεδιαστεί ώστε να εξουδετερώνουν τις δυσμενείς οικονομικές συνέπειες από την επέλευση μιας σειράς κινδύνων που αντιμετωπίζουν τα άτομα (όπως ασθένεια, ατύχημα και αναπηρία) στη διάρκεια του εργασιακού βίου. Ταυτόχρονα, τα συνταξιοδοτικά και αποταμιευτικά ασφαλιστικά προγράμματα επιτρέπουν τη διατήρηση του επιπέδου διαβίωσης και μετά την απώλεια ικανότητας εργασίας. Οι ασφαλίσεις περιουσίας προστατεύουν την περιουσία των ατόμων από ανεπιθύμητα γεγονότα (όπως πυρκαγιά και πλημμύρα). Οι ασφαλίσεις αστικής ευθύνης προστατεύουν τα νοικοκυριά από τη βλάβη που μπορεί να προκαλέσουν σε τρίτους. Παρέχοντας προστασία, η ασφάλιση αυξάνει την ευημερία των ατόμων και της κοινωνίας, με το μέγεθος του οφέλους να εξαρτάται από την αποστροφή στον κίνδυνο αλλά και το μέγεθος των κινδύνων που αντιμετωπίζουν τα άτομα.

Ο ασφαλιστικός κλάδος σχεδιάζει καινοτόμα προϊόντα που συμβάλουν στην αντιμετώπιση σημαντικών προκλήσεων για την κοινωνία, όπως η γήρανση του πληθυσμού και αναδυόμενες απειλές όπως η κλιματική αλλαγή και οι κίνδυνοι στον κυβερνοχώρο. Επιπλέον, η ασφάλιση δημιουργεί κίνητρα για την πρόληψη των κινδύνων και υπό αυτή την έννοια συνεισφέρει στη δημόσια ασφάλεια και στην ανάπτυξη νέων προϊόντων, καθώς αυξάνει την ευαισθησία για θέματα ασφάλειας και οδηγεί σε πιο αυστηρές απαιτήσεις ασφάλειας.

Η ιδιωτική ασφάλιση συμβάλει πολύπλευρα στην οικονομία και στη σταθερότητα του επιπέδου διαβίωσης των πολιτών

1.690.972 ατομικά, **6.021** ομαδικά συμβόλαια και **€1,40 δισ.** αποζημιώσεων στον κλάδο ασφάλισης ζωής το 2018

4.706.741 συμβόλαια και **€463 εκατ.** αποζημιώσεων στον κλάδο ασφάλισης οχημάτων το 2017

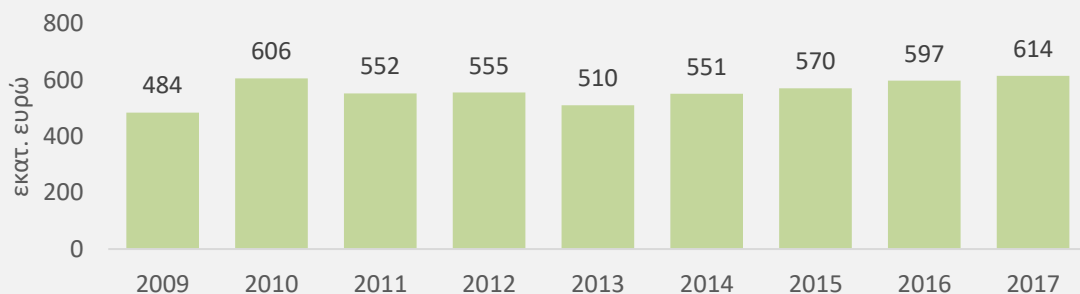
1.301.783 συμβόλαια και **€262 δισ.** ασφαλισμένης αξίας στον κλάδο ασφάλισης περιουσίας το 2017

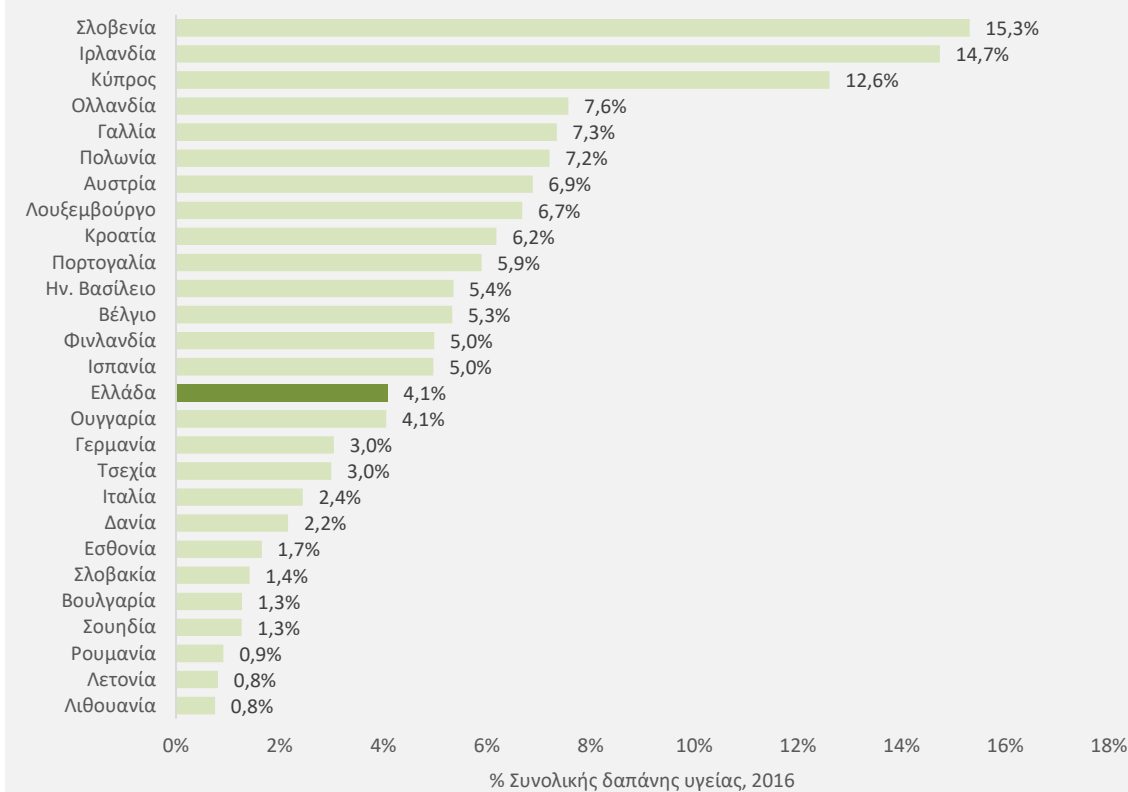
Πηγή: ΕΑΕΕ

Πλαίσιο 3.2: Η συμβολή της ιδιωτικής ασφάλισης στις δαπάνες υγείας

Η ιδιωτική ασφάλιση υγείας στην Ελλάδα συνέβαλε με €614 εκατ. στις δαπάνες υγείας των ασφαλισμένων πολιτών το 2017. Το ποσοστό της δαπάνης υγείας που χρηματοδοτείται από την ιδιωτική ασφάλιση στην Ελλάδα είναι χαμηλότερο από αρκετές χώρες της ΕΕ, υποδεικνύοντας τα σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης του συγκεκριμένου κλάδου ασφάλισης.

Διάγραμμα 3.6: Δαπάνη Υγείας μέσω εθελοντικών σχημάτων πληρωμής υγειονομικής προστασίας (ιδιωτική ασφάλιση υγείας) στην Ελλάδα

Διάγραμμα 3.7: Δαπάνη Υγείας μέσω εθελοντικών σχημάτων πληρωμής υγειονομικής προστασίας (% Συνολικής δαπάνης υγείας, 2016)

Πηγή: Eurostat. Ανάλυση IOBE

Επιχειρηματικότητα και ανάπτυξη. Η ασφάλιση επιτρέπει στις επιχειρήσεις να λειτουργούν με μεγαλύτερο βαθμό ασφάλειας και περιορίζει την ανάγκη διατήρησης επιπλέον ρευστών διαθεσίμων για την αντιμετώπιση κινδύνων. Οι επιχειρήσεις μπορούν να επικεντρωθούν στην δραστηριότητά τους χωρίς να φοβούνται τις αρνητικές συνέπειες από ενδεχόμενα που δεν σχετίζονται με αυτή. Τα διαθέσιμα των επιχειρήσεων κατευθύνονται σε καλύτερες χρήσεις με τη μείωση της ανάγκης ρευστότητας έναντι δυνητικών ζημιών και την ενθάρρυνση της πραγματοποίησης μακροχρόνιων επενδύσεων. Η αποτροπή χρεοκοπιών, λόγω επέλευσης κινδύνων που έχουν ασφαλιστεί, διαφυλάσσει θέσεις εργασίας στην οικονομία και συνεπάγεται λιγότερες πιέσεις στα άτομα και στην κοινωνία, μειώνοντας τα βάρη στο κράτος πρόνοιας. Ο μετριασμός και η πιο αποτελεσματική διαχείριση διαφορετικών εξωγενών προς την επιχειρηματική δραστηριότητα κινδύνων, διαμέσου της ασφάλισης, προωθεί την επιχειρηματική ανάπτυξη, τις εμπορικές συναλλαγές και τον ανταγωνισμό,

βελτιώνει την πρόσβαση των επιχειρήσεων σε δανεισμό και απελευθερώνει τις δημιουργικές δυνάμεις και την καινοτομία.

Δημόσια οικονομικά και μακροοικονομικές επιδόσεις. Με την παροχή σύγχρονων ασφαλιστικών προϊόντων η ιδιωτική ασφάλιση ανακουφίζει το βάρος των κυβερνήσεων για την παροχή του συνόλου των υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας προς τους πολίτες μέσω των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από πιέσεις στα δημόσια οικονομικά, γήρανση του πληθυσμού και προσδοκίες των ατόμων να λαμβάνουν καλύτερα επίπεδα υγειονομικής προστασίας, συντάξεων και άλλων παροχών κοινωνικής προστασίας.

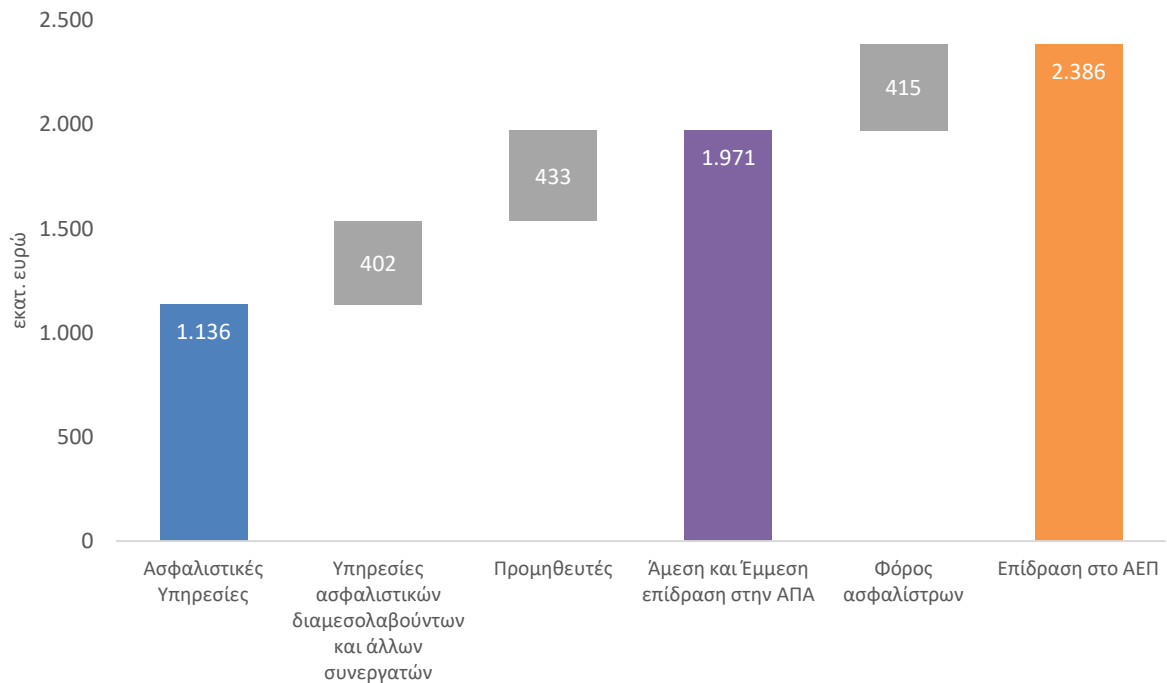
Σε μακροοικονομικό επίπεδο οι ασφαλιστικές καλύψεις εξομαλύνουν την κατανάλωση, η οποία αποτελεί και το μεγαλύτερο τμήμα του ΑΕΠ, αποτρέποντας έντονες διακυμάνσεις στην οικονομική δραστηριότητα. Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις είναι μακροπρόθεσμοι θεσμικοί επενδυτές που συνεισφέρουν στη σταθεροποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών παρέχοντας ρευστότητα ακόμα και σε περιόδους κρίσης. Επιπλέον, διευκολύνουν τις πιστώσεις, τη διοχέτευση δηλαδή αποταμιεύσεων σε επενδύσεις, και γενικότερα προωθούν την αποτελεσματική λειτουργία των αγορών κεφαλαίου αναβαθμίζοντας την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

3.4 Συνεισφορά στο ΑΕΠ

3.4.1 ΆΜΕΣΗ ΚΑΙ ΈΜΜΕΣΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΟ ΑΕΠ

Η άμεση και έμμεση συμβολή της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα εκτιμάται σε €2,4 δισεκ. σε όρους Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Αντιστοιχεί στο 1,3% του ΑΕΠ της χώρας το 2018.

Διάγραμμα 3.8: Άμεση και Έμμεση επίδραση της αλυσίδας αξίας της Ιδιωτικής Ασφάλισης στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) και στο ΑΕΠ, 2018

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Ειδικότερα, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ)¹¹ που δημιουργείται άμεσα από τον κλάδο ιδιωτικής ασφάλισης εκτιμάται σε €1.136 εκατ. Η ΑΠΑ που δημιουργείται στον κλάδο των ασφαλιστικών διαμεσολαβητών και άλλων συνεργατών των ασφαλιστικών εταιριών εκτιμάται σε €402 εκατ., ενώ στους υπόλοιπους προμηθευτές του κλάδου ασφάλισης δημιουργούνται άλλα €433 εκατ. ΑΠΑ. Επομένως, η έμμεση επίδραση του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης εκτιμάται σε €835 εκατ. σε όρους ΑΠΑ, υποδεικνύοντας τις ισχυρές διασυνδέσεις με τους εγχώριους προμηθευτές. Αθροιστικά, η άμεση και έμμεση επίδραση του

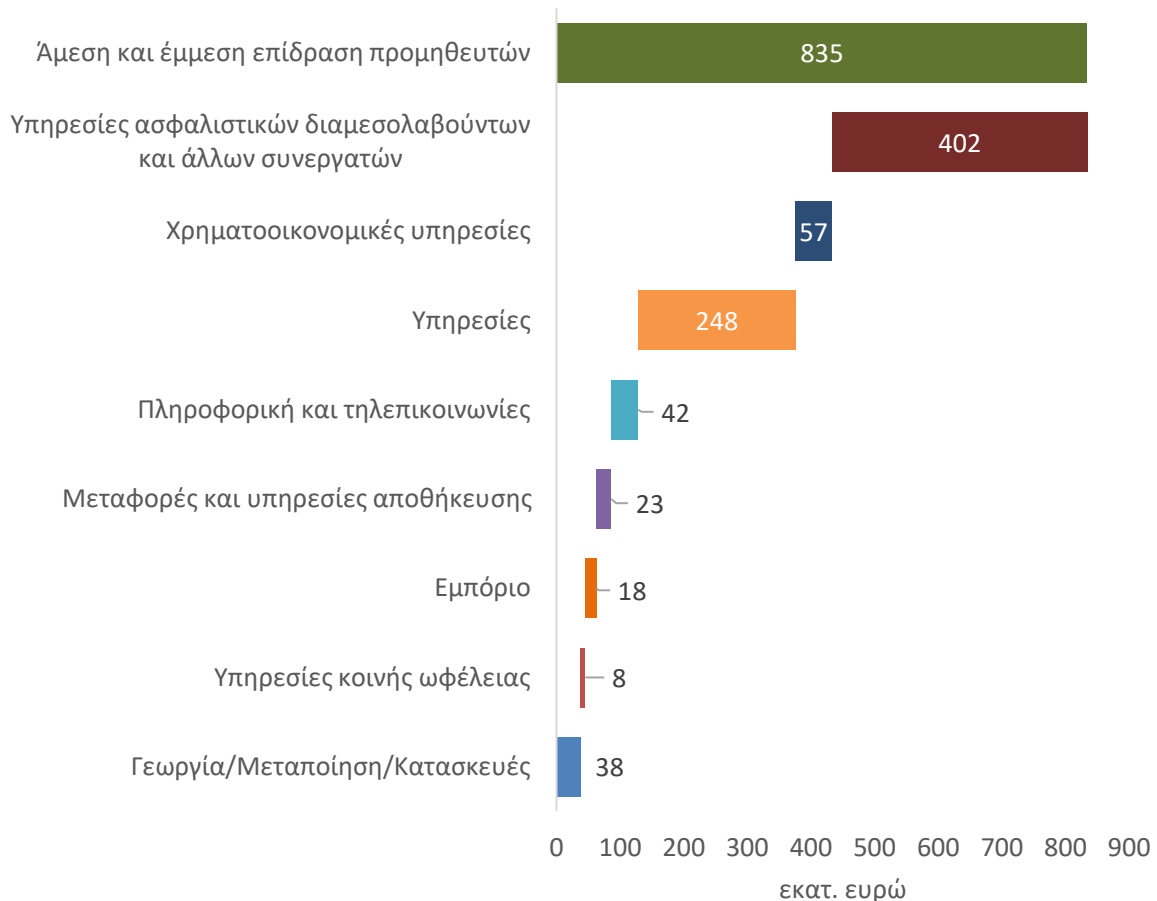
¹¹ Υπενθυμίζεται ότι η ΑΠΑ μιας δραστηριότητας ισούται με την αξία παραγωγής της μείον τις δαπάνες για ενδιάμεση ανάληψη προϊόντων και υπηρεσιών που εισέρχονται στην παραγωγική διαδικασία. Αναλύεται σε μισθολογική δαπάνη, φόροι επί της παραγωγής και μεικτό λειτουργικό πλεόνασμα (κέρδη και αποσβέσεις).

κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης σε όρους προστιθέμενης αξίας υπολογίζεται σε €1.971 εκατ. Επιπλέον, το 17,4% της επίδρασης στο ΑΕΠ αντιστοιχεί σε έσοδα του κράτος από τον Φόρο Ασφαλιστρών (€415 εκατ.). Προκύπτει έτσι ότι για κάθε ευρώ προστιθέμενης αξίας του κλάδου της ιδιωτικής ασφάλισης δημιουργούνται άμεσα και έμμεσα €2,1 ΑΕΠ στην ελληνική οικονομία.

3.4.2 ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Ο κλάδος παροχής υπηρεσιών ασφαλιστικής διαμεσολάβησης και άλλων βοηθητικών υπηρεσιών έχει το υψηλότερο μερίδιο στην προστιθέμενη αξία που δημιουργείται έμμεσα από τη δραστηριότητα του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης (€402 εκατ. ή 48% της έμμεσης επίδρασης) (Διάγραμμα 3.9).

Διάγραμμα 3.9: Άμεση και Έμμεση επίδραση προμηθευτών του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης, 2018

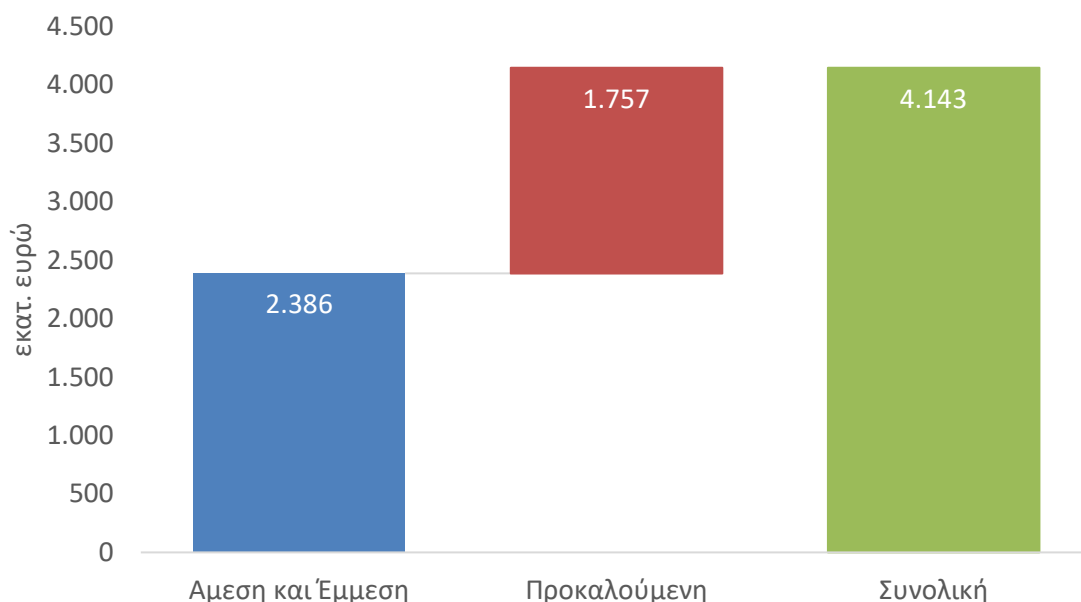
Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Επιπλέον, όμως, η δραστηριότητα του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης δημιουργεί σημαντική προστιθέμενη αξία στον ευρύτερο τομέα των υπηρεσιών (€248 εκατ.). Άλλοι κλάδοι που επηρεάζονται αρκετά από τη δραστηριότητα του κλάδου ασφάλισης είναι οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και οι επικοινωνίες & πληροφορική, με επίδραση που εκτιμάται το 2018 σε €57 εκατ. και €48 εκατ. αντιστοίχως. Μικρότερη είναι η επίδραση σε κλάδους όπως οι μεταφορές, το εμπόριο, οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, οι κατασκευές, η μεταποίηση και η γεωργία.

3.4.3 ΠΡΟΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΟ ΑΕΠ

Λαμβάνοντας υπόψη και την επίδραση από την καταναλωτική δαπάνη των εργαζομένων στους κλάδους που συμμετέχουν στην αλυσίδα αξίας του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης (προκαλούμενη ή επαγόμενη επίδραση), η **συνολική συνεισφορά του κλάδου ασφάλισης στην ελληνική οικονομία το 2018 εκτιμάται σε €4,14 δισεκ. ή 2,2% του ΑΕΠ** (Διάγραμμα 3.10). Η προκαλούμενη επίδραση αποτελεί το 42% της συνολικής επίδρασης σε όρους ΑΕΠ. Ως αποτέλεσμα για κάθε €1 προστιθέμενης αξίας του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης δημιουργούνται συνολικά άλλα €3,6 στην ελληνική οικονομία.

Διάγραμμα 3.10: Συνολική επίδραση της ιδιωτικής ασφάλισης στο ΑΕΠ, 2018

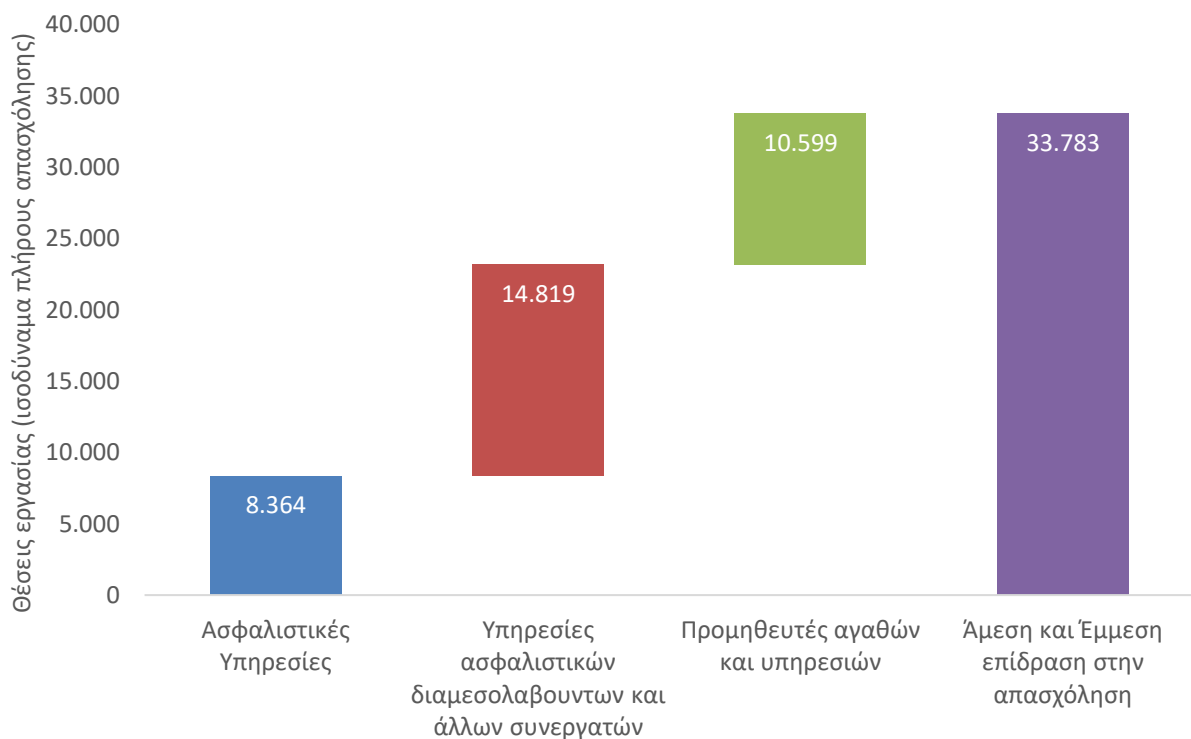

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

3.5 Συνεισφορά στην απασχόληση

Σημαντική είναι η συνεισφορά του κλάδου της ιδιωτικής ασφάλισης και στην απασχόληση, θέμα με έντονη οικονομική και κοινωνική διάσταση. Η άμεση και έμμεση επίδραση της αλυσίδας αξίας της ιδιωτικής ασφάλισης εκτιμάται σε 33,8 χιλ. θέσεις εργασίας (σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης) που αντιστοιχεί με το 0,8% της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα το 2018 (Διάγραμμα 3.11). Προκύπτει επομένως ότι κάθε άμεση θέση εργασίας στον κλάδο της ιδιωτικής ασφάλισης (παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών) υποστηρίζει έμμεσα άλλες 3 θέσεις εργασίας στην ελληνική οικονομία. Οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται άμεσα στον κλάδο ιδιωτικής ασφάλισης και έμμεσα στους προμηθευτές εκτιμώνται σε 8,4 χιλ. και 25,4 χιλ. αντιστοίχως.

Διάγραμμα 3.11: Άμεση και Έμμεση επίδραση της αλυσίδας αξίας της Ιδιωτικής Ασφάλισης στην απασχόληση, 2018

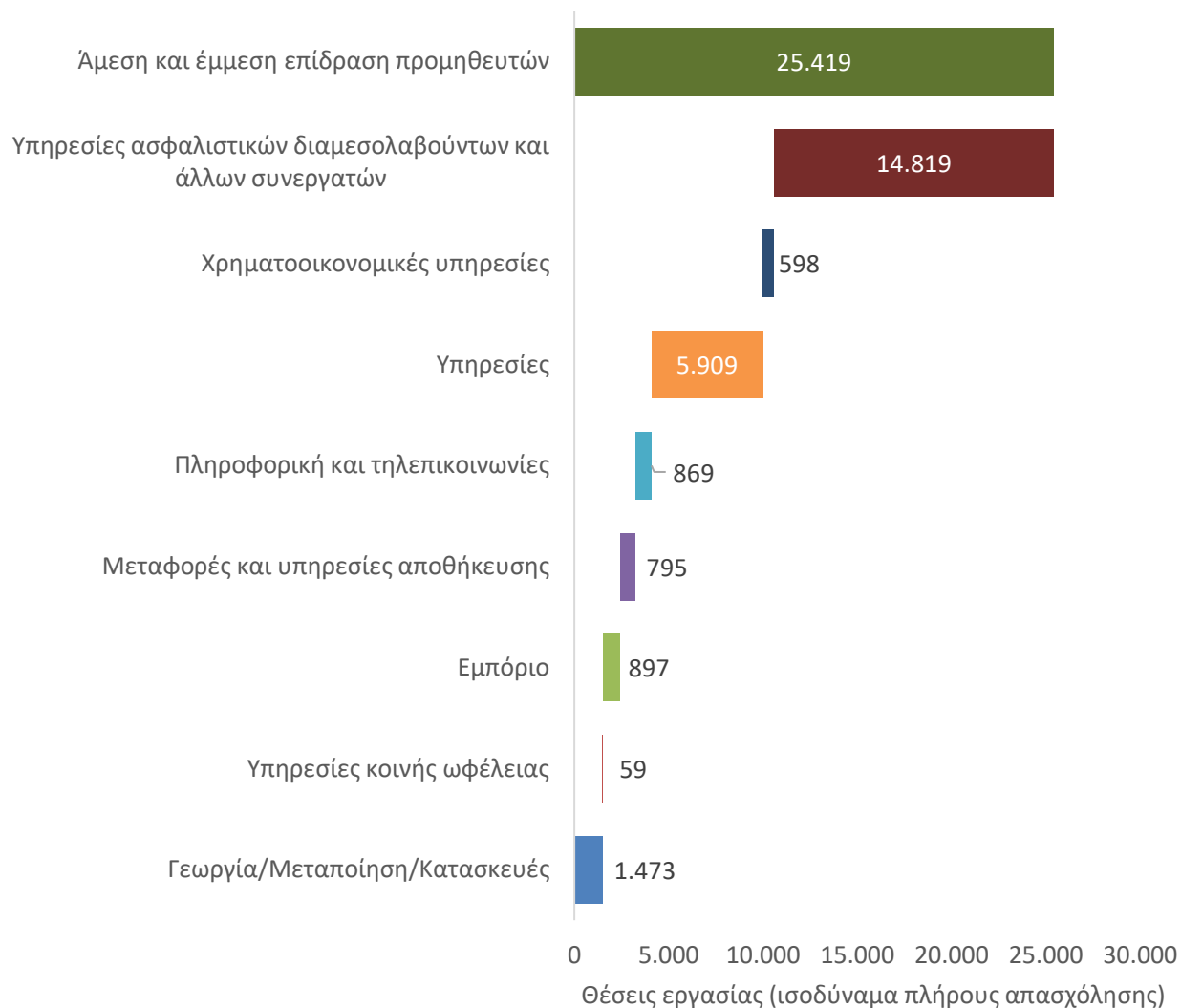

Πηγή: Ανάλυση IOBE.

Ειδικότερα, 14,8 χιλ. θέσεις εργασίας δημιουργούνται στις υπηρεσίες ασφαλιστικών διαμεσολαβούντων και άλλων συνεργατών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, ενώ περίπου 5,9 χιλ. θέσεις εργασίας υποστηρίζει έμμεσα ο κλάδος ασφάλισης στον ευρύτερο τομέα των υπηρεσιών. Οι υπόλοιπες 4,8 χιλ.

θέσεις εργασίας κατανέμονται σε άλλους κλάδους της οικονομίας (Διάγραμμα 3.12).

Διάγραμμα 3.12: Άμεση και Έμμεση επίδραση προμηθευτών του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης στην απασχόληση, 2018

Πηγή: Ανάλυση IOBE.

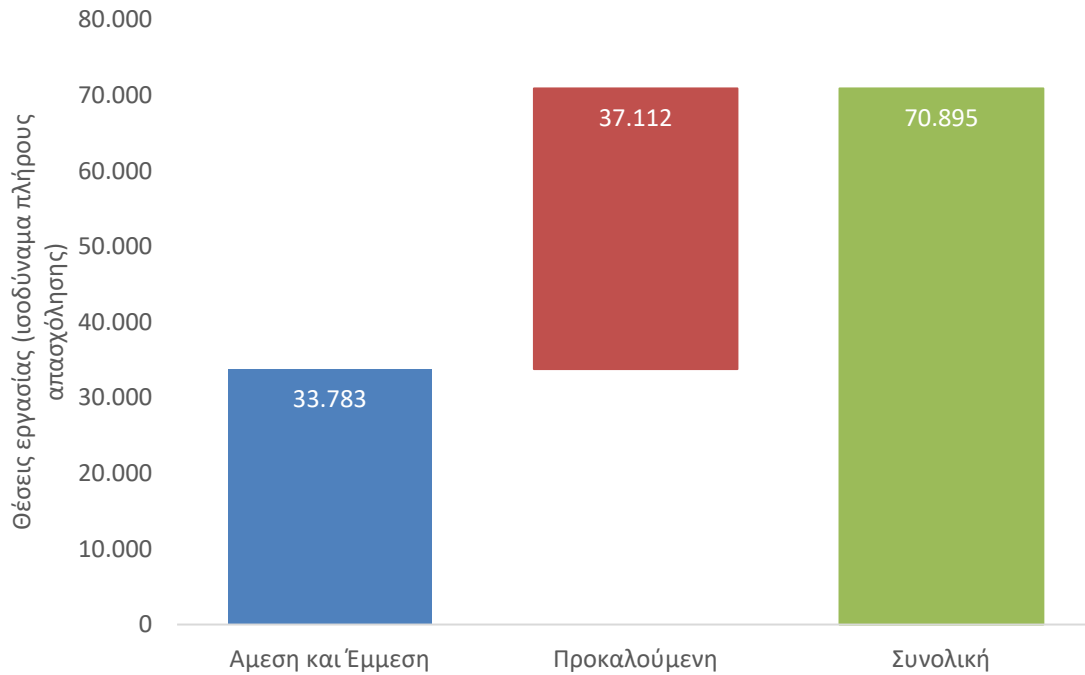
3.5.1 ΠΡΟΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Η συνολική συμβολή της αλυσίδας αξίας του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης στην απασχόληση εκτιμάται σε 70,9 χιλ. θέσεις εργασίας, με την προκαλούμενη επίδραση να εκτιμάται σε 37,1 χιλ. θέσεις εργασίας (Διάγραμμα 3.13). Το επίπεδο αυτό ισοδυναμεί με το 1,9% της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα το 2018.

Με αυτό τον τρόπο, κάθε άμεση θέση εργασίας στον κλάδο ιδιωτικής ασφάλισης υποστηρίζει άλλες 8,5 θέσεις εργασίας στην ελληνική οικονομία.

Διάγραμμα 3.13: Συνολική επίδραση της ιδιωτικής ασφάλισης στην απασχόληση, 2018

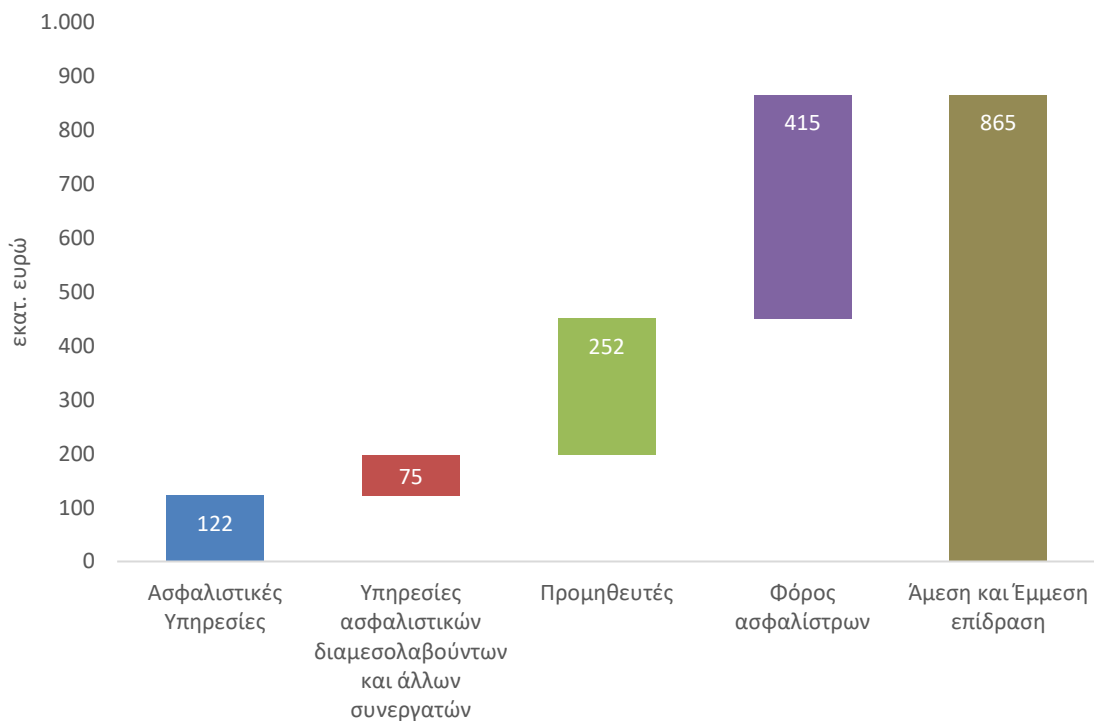
Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

3.6 Συνεισφορά στα δημόσια έσοδα

3.6.1 ΆΜΕΣΗ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΟΔΑ

Η παροχή υπηρεσιών από τον κλάδο ιδιωτικής ασφάλισης συνεισφέρει στα φορολογικά έσοδα του κράτους και στις εισπράξεις των ταμείων κοινωνικής ασφάλισης. Ειδικότερα, τα έσοδα του κράτους από φόρους και εισφορές που προκύπτουν από τις δραστηριότητες στην αλυσίδα αξίας του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης (άμεση και έμμεση συμβολή του κλάδου της ιδιωτικής ασφάλισης στα δημόσια έσοδα) εκτιμώνται σε €865 εκατ. και αποτελούν το 1,5% των φορολογικών εσόδων του κράτους (Διάγραμμα 3.14). Το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών εσόδων (€415 εκατ. ή 48%) προκύπτει από τον Φόρο Ασφαλιστρών. Οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, ο φόρος εισοδήματος των εργαζομένων και οι λοιποί φόροι στον κλάδο ιδιωτικής ασφάλισης εκτιμώνται σε €122 εκατ. Σε €75 εκτιμώνται τα αντίστοιχα δημόσια έσοδα από τις υπηρεσίες των ασφαλιστικών διαμεσολαβούντων και άλλων συνεργατών. Από τους υπόλοιπους προμηθευτές το κλάδο εκτιμάται ότι συγκεντρώνονται €252 εκατ..

Διάγραμμα 3.14: Άμεση και Έμμεση επίδραση της αλυσίδας αξίας της ιδιωτικής ασφάλισης στα δημόσια έσοδα, 2018

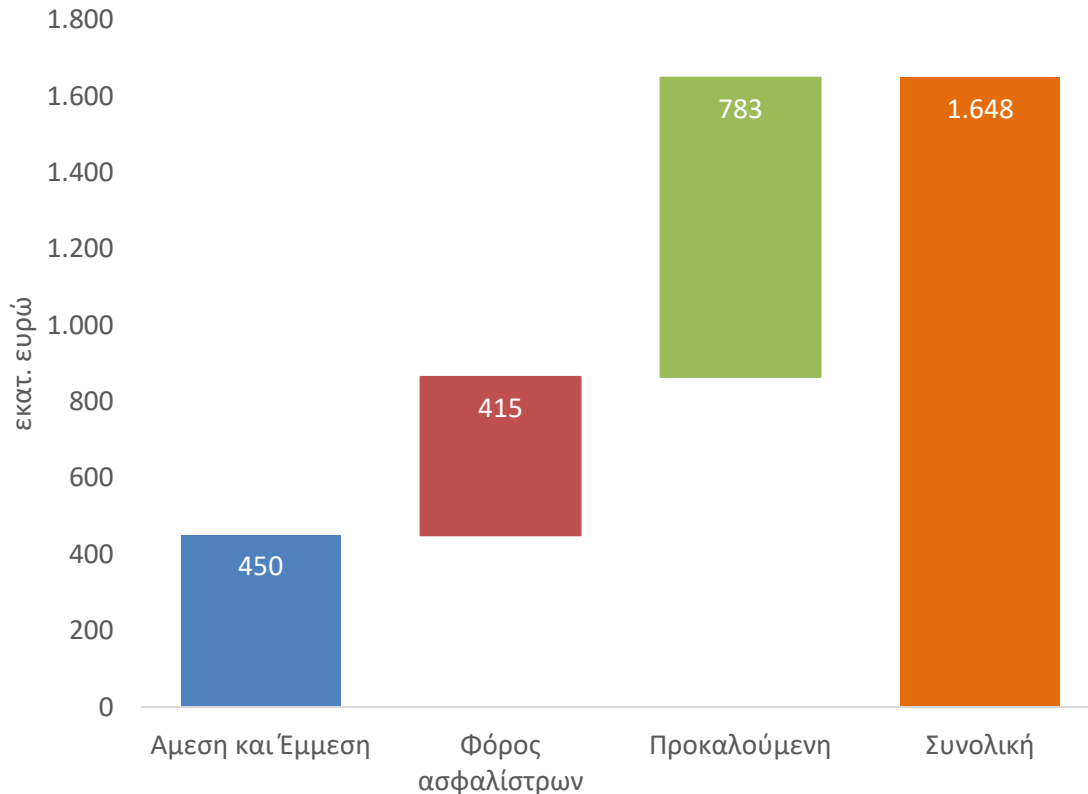

Πηγή: Ανάλυση IOBE *Περιλαμβάνονται οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

3.6.2 ΠΡΟΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΟΔΑ

Συμπεριλαμβανομένων των προκαλούμενων επιδράσεων, η συνολική συνεισφορά του κλάδου της ιδιωτικής ασφάλισης στα δημόσια έσοδα εκτιμάται σε €1,65 δισεκ., αποτελώντας το 2,9% των φορολογικών εσόδων του κράτους (Διάγραμμα 3.15).

Διάγραμμα 3.15: Συνολική επίδραση ιδιωτικής ασφάλισης στα δημόσια έσοδα, 2018

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ *Περιλαμβάνονται οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

4 Συμπεράσματα

Η οικονομική κρίση είχε σημαντική επίπτωση στην εγχώρια αγορά ιδιωτικής ασφάλισης. Τα ασφάλιστρα μειώθηκαν τόσο στις ασφαλίσσεις κατά ζημιών, όσο και στις ασφαλίσσεις ζωής μετά από σημαντική ανάπτυξη την προηγούμενη δεκαετία. Ως αποτέλεσμα, η ανοδική τάση διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης στην ελληνική οικονομία ανακόπηκε. Η ασφαλιστική αγορά, ωστόσο, δείχνει σημάδια ανάκαμψης από το 2016 και μετά.

Σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η απόσταση του βαθμού διείσδυσης στην Ελλάδα και στους δύο βασικούς κλάδους ασφάλισης είναι μεγάλη, ακόμα και αν ληφθούν υπόψη οι διαφορές στο επίπεδο του εισοδήματος.

Εκτός από το επίπεδο του κατά κεφαλή ΑΕΠ, οι διαφορετικοί βαθμοί διείσδυσης της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλα ευρωπαϊκά κράτη εξηγούνται από παράγοντες όπως η μη θεσμοθέτηση συμπληρωματικού ρόλου της ιδιωτικής ασφάλισης στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, η έλλειψη εφαρμογής φορολογικών κινήτρων, η αντίληψη των πολιτών για το «δίκτυο» προστασίας που οφείλει να παρέχει το ελληνικό κράτος σε περίπτωση συμβάντων που προκαλούν μεγάλες ζημιές, οι λιγότερες ρυθμίσεις για υποχρεωτική ασφάλιση σε κλάδους εκτός των οχημάτων και η ελλιπής βασική χρηματοοικονομική εκπαίδευση των πολιτών.

Η συνεισφορά του κλάδου ασφάλισης στην ελληνική οικονομία είναι ιδιαίτερα σημαντική τόσο σε όρους ΑΕΠ όσο και σε όρους απασχόλησης και δημοσίων εσόδων. Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι έμμεσες (πολλαπλασιαστικές) επιδράσεις από τη δραστηριότητα του κλάδου, αλλά και οι καταλυτικές επιδράσεις, τόσο σε οικονομικό επίπεδο (σταθερότητα βιοτικού επιπέδου, ενίσχυση επιχειρηματικότητας και ανάπτυξης, δημοσιονομικές και άλλες μακροοικονομικές επιδράσεις, κ.ά.), όσο και σε κοινωνικό επίπεδο (ενίσχυση της κοινωνικής σταθερότητας, διαφύλαξη θέσεων εργασίας στην οικονομία, πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων, κ.ά.), οι οποίες όμως είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Από τη σχετική ανάλυση διαπιστώθηκαν τα εξής:

- Η άμεση και έμμεση συμβολή του κλάδου της ιδιωτικής ασφάλισης εκτιμάται σε €2,4 δισεκ. σε όρους ΑΕΠ το 2018 και αντιστοιχεί στο 1,3% του ΑΕΠ της χώρας το 2018.
- Μαζί με την προκαλούμενη επίδραση, η συνολική συμβολή του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης σε όρους ΑΕΠ εκτιμάται σε €4,1 δισεκ. ή 2,2% του

- ΑΕΠ το 2018, πέραν των αποζημιώσεων που παρέχει ο κλάδος στους ασφαλισμένους.
- Η άμεση και έμμεση επίδραση στην απασχόληση το 2018 εκτιμάται σε 33,8 χιλ. θέσεις εργασίας και ισοδυναμεί με το 0,9% της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα. Αυτό συνεπάγεται ότι κάθε άμεση θέση εργασίας στον κλάδο ιδιωτικής ασφάλισης υποστηρίζει άλλες 3 θέσεις εργασίας στην ελληνική οικονομία.
  - Σε όρους απασχόλησης, η συνολική συνεισφορά του κλάδου της ιδιωτικής ασφάλισης εκτιμάται σε 70,9 χιλ. θέσεις εργασίας (ή 1,9% της απασχόλησης στη χώρα).
  - Τα συνολικά έσοδα από φόρους και εισφορές που προκύπτουν από τη δραστηριότητα του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης εκτιμώνται σε €1,65 δισεκ..

Με δεδομένη τη σημαντική συνεισφορά της ιδιωτικής ασφάλισης στην ελληνική οικονομία, αλλά και τον χαμηλό βαθμό διείσδυσης σε σύγκριση με τις πιο αναπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες, θα μπορούσαν να εξεταστούν:

- Περαιτέρω διερεύνηση του βαθμού υποασφάλισης ανά κλάδο ασφάλισης
- Παροχή κινήτρων (φορολογικών και άλλων) για μακροχρόνια αποταμίευση / συντάξεις / υγεία.
- Εισαγωγή σχημάτων υποχρεωτικών ασφαλίσεων (π.χ. για φυσικές καταστροφές, σεισμούς).

Βιβλιογραφία

- [1] Association of British Insurers (2005). The economic value of general insurance.
- [2] Baltensperger, E. and Bodmer, F. (2012). The Social and Economic Value of Insurance—a Primer, Zurich: Zurich Insurance Group.
- [3] CEA (2005). Between private and public: Insurance solutions for a changing society.
- [4] CEA (2006). The contribution of the insurance sector to economic growth and employment in the EU.
- [5] Liedtke M. Patrick (2007). What's insurance to a modern economy, The Geneva Papers, 32, (211-221).
- [6] Liyan Han, Donghui Li, Fariborz Moshirian and Yanhui Tian (2010). Insurance development and economic growth, The Geneva Papers, 35, (183-199).
- [7] The Geneva Association (2012). The social and economic value of insurance.
- [8] Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος, Η ιδιωτική ασφάλιση στην Ελλάδα, Ετήσιες Στατιστικές Εκθέσεις, διάφορα έτη.
- [9] IOBE (2019). Συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση και ανάπτυξη, Απρίλιος.
- [10] Νεκτάριος, Μ. (2014). Ιδιωτική ασφάλιση και οικονομική ανάπτυξη: Οι προοπτικές της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς.

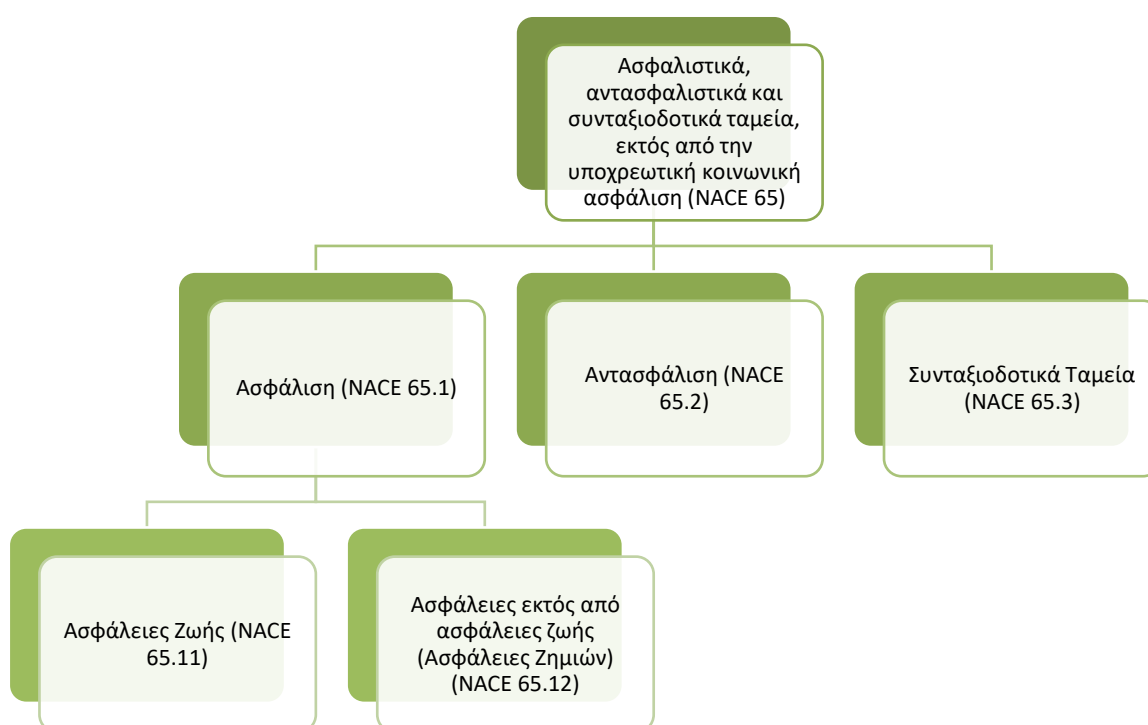

Παράρτημα

Στατιστική ταξινόμηση ιδιωτικής ασφάλισης

Για τους σκοπούς της στατιστικής ταξινόμησης, η ιδιωτική ασφάλιση ως κλάδος οικονομικής δραστηριότητας εντάσσεται στον κλάδο «*Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση (NACE 65)*». Ο κλάδος αυτός διακρίνεται σε επιμέρους τομείς, όπως δείχνει το παρακάτω σχήμα και εξηγείται στη συνέχεια.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, NACE Rev 2 Δομή και επεξηγηματικές σημειώσεις

Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση (NACE 65). Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνεται η ανάληψη, μέσω συμβολαίου, ασφαλιστικών κινδύνων/καλύψεων χορήγησης ετήσιων παροχών (συνήθως σταθερά, ετήσια ποσά που καταβάλλονται στον ασφαλισμένο από τις ασφαλιστικές εταιρίες), οι ασφαλίσσεις μέσω της υπογραφής ασφαλιστήριων συμβολαίων, καθώς και η επένδυση ασφαλιστρων για τον σχηματισμό χαρτοφυλακίου χρηματοοικονομικών στοιχείων προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση μελλοντικών

απωλειών/αξιώσεων. Η παροχή άμεσης ασφάλισης και αντασφάλισης περιλαμβάνεται, επίσης, στον κλάδο αυτό.

Ασφάλιση (NACE 65.1). Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνονται οι ασφάλειες ζωής με ή χωρίς ουσιαστικό αποταμιευτικό χαρακτήρα, καθώς και οι λοιπές ασφάλειες.

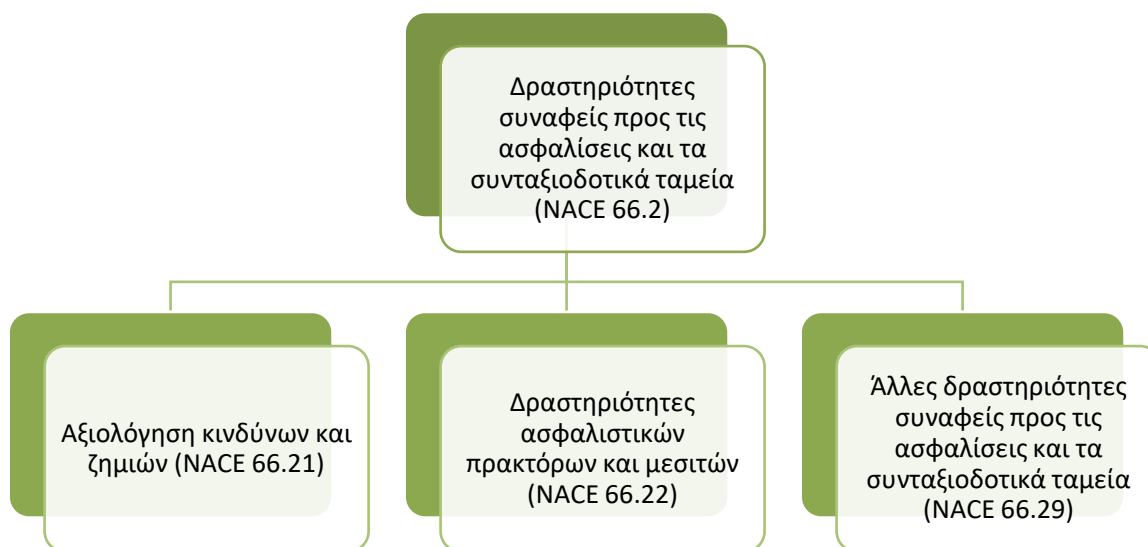
Ασφάλειες Ζωής (NACE 65.11). Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνεται η ανάληψη ασφαλιστικών καλύψεων χορήγησης ετήσιων παροχών (ασφάλειες που εξασφαλίζουν στον ασφαλιζόμενο σταθερό, ετήσιο εισόδημα) και οι ασφάλειες ζωής μέσω της υπογραφής ασφαλιστήριων συμβολαίων ζωής, ασφαλιστήριων συμβολαίων παροχής εισοδήματος σε περίπτωση αναπηρίας και ασφαλιστήριων συμβολαίων για περιπτώσεις αιφνίδιου (τυχαίου) θανάτου και ακρωτηριασμού (με ή χωρίς ουσιαστικό αποταμιευτικό χαρακτήρα).

Ασφάλειες εκτός από τις Ασφάλειες Ζωής (NACE 65.12). Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνονται οι ασφαλίσεις ατυχήματος και πυρός (πυρκαγιάς), υγείας, ταξιδιού, ακίνητης περιουσίας, οχημάτων, οι ναυτασφαλίσεις, οι ασφαλίσεις αεροπλοΐας, μεταφορών, χρηματικών απωλειών και ευθύνης.

Αντασφάλιση (NACE 65.2). Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνονται δραστηριότητες ανάληψης του συνόλου ή τμήματος του κινδύνου που συνδέεται με υφιστάμενα ασφαλιστήρια συμβόλαια, τα οποία αρχικά είχαν αναληφθεί από άλλους ασφαλιστικούς φορείς.

Συνταξιοδοτικά Ταμεία (NACE 65.3). Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνονται νομικές οντότητες/νομικά πρόσωπα (π.χ. ταμεία-κεφάλαια, οργανώσεις-συστήματα και/ή προγράμματα) που έχουν οργανωθεί ώστε να διασφαλίζουν τη χορήγηση και πληρωμή των συντάξεων, συνταξιοδοτικών επιδομάτων και αποζημιώσεων αποκλειστικά για τους εργαζομένους (ασφαλισμένους) ή τα μέλη του χορηγού-ασφαλιστικού φορέα. Περιλαμβάνονται προγράμματα συνταξιοδότησης με καθορισμένες συντάξεις ή συνταξιοδοτικά επιδόματα, καθώς και ατομικά προγράμματα, στα οποία οι συντάξεις ή τα επιδόματα καθορίζονται βάσει των εισφορών του μέλους. Εξαιρείται η διαχείριση συνταξιοδοτικών κεφαλαίων και τα συστήματα-προγράμματα της υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης.

Επιπλέον, στην ιδιωτική ασφάλιση περιλαμβάνονται οι «Δραστηριότητες συναφείς προς τις ασφαλίσεις και τα συνταξιοδοτικά ταμεία (NACE 66.2)» (βλέπε παρακάτω σχήμα).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, NACE Rev 2 Δομή και επεξηγηματικές σημειώσεις

Δραστηριότητες συναφείς προς τις ασφαλίσσεις και τα συνταξιοδοτικά ταμεία (NACE 66.2). Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνονται δραστηριότητες, οι οποίες ασκούνται από πράκτορες (δηλαδή μεσίτες) και συνίστανται σε πώληση προσόδων και ασφαλιστήριων συμβολαίων για σύνταξη και για άλλες μορφές ασφαλιστικών παροχών ή σε παροχή άλλων εργατικών επιδομάτων (επιδομάτων σε ασφαλισμένους, π.χ. πρόσθετες ασφαλιστικές παροχές, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κ.λπ.) και υπηρεσιών σχετικών με ασφάλιση και συνταξιοδότηση, όπως η ρύθμιση αξιώσεων (διακανονισμός, αναπροσαρμογή απαιτήσεων) και χορηγήσεων για λογαριασμό τρίτων.

Αξιολόγηση κινδύνων και ζημιών (NACE 66.21). Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνεται η παροχή διοικητικών υπηρεσιών ασφάλισης, όπως η αξιολόγηση και η διευθέτηση ασφαλιστικών αξιώσεων/απαιτήσεων, και ειδικότερα α) η αποτίμηση ασφαλιστικών αξιώσεων/αποζημιώσεων (ρύθμιση αξιώσεων-διαπραγμάτευση απωλειών, αποτίμηση κινδύνου, αξιολόγηση κινδύνων και ζημιών, διακανονισμός αβαριών και εκτιμήσεις ζημιών-απωλειών (πραγματογνωμοσύνη) και β) η ρύθμιση, τακτοποίηση ασφαλιστικών αξιώσεων/απαιτήσεων. Εξαιρείται η εκτίμηση (αξιολόγηση) ακίνητης περιουσίας, η εκτίμηση (αξιολόγηση) για άλλους σκοπούς και οι δραστηριότητες έρευνας.

Δραστηριότητες ασφαλιστικών πρακτόρων και μεσιτών (NACE 66.22). Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες ασφαλιστικών πρακτόρων και μεσιτών (ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές) για την πώληση, διαπραγμάτευση ή την προσέλκυση πελατών για σύναψη συμβολαίων εξασφάλισης σύνταξης και άλλων ασφαλιστικών παροχών και αντασφάλισης.

Άλλες δραστηριότητες συναφείς προς τις ασφάλισεις και τα συνταξιοδοτικά ταμεία (NACE 66.29). Στον κλάδο αυτό περιλαμβάνονται δραστηριότητες που εμπλέκονται ή είναι στενά συνδεδεμένες με τις ασφάλισεις και τα συνταξιοδοτικά ταμεία (εξαιρουμένων των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, των ρυθμίσεων/διευθετήσεων αξιώσεων/αποζημιώσεων και των δραστηριοτήτων των ασφαλιστικών πρακτόρων), όπως α) διαχείριση διασωθείσας περιουσίας (περιουσία που υπέστη ζημία, η οποία περιέρχεται στην ασφαλιστική εταιρεία μετά την πληρωμή της αποζημίωσης στο ακέραιο και η οποία μπορεί να επιστραφεί στον ασφαλισμένο και να εκπέσει η αξία της από το ποσό της αποζημίωσης) και β) υπηρεσίες αναλογιστών (εμπειρογνώμονες ασφαλίσεων). Εξαιρούνται οι δραστηριότητες επιθαλάσσιας αρωγής (ναυαγιοιερσίες).